Werkboek gehoortraining

Vooropleiding

Inhoudsopgave

		pag.
	Inleiding	3
	Handleiding en tips	4
CD 1	Opgaven les 1 t/m 8	7 t/m 21
	Antwoorden les 1 t/m 8	23 t/m 39
CD 2	Opgaven test 1 t/m 4	41 t/m 49
	Antwoorden test 1 t/m 4	51 t/m 59

Inleiding

Natuurlijk kan een werkboek met oefencd`s niet de functie van een muziekdocent overnemen. Feit blijft echter, dat veel studenten bij gebrek aan goed oefenmateriaal maar helemaal niets doen, hetgeen funest is bij een praktisch vak als solfège en gehoortraining. Voor hen is dit boek met cd`s dus bedoeld.

De opzet is tweedelig.

CD 1 is ingedeeld in 8 lessen, die progressief zijn van opbouw en de meest voorkomende problemen behandelen. Elke track mag zo vaak beluisterd worden als noodzakelijk, al staat er wel een richtlijn genoemd.

CD 2 is bedoeld voor examentraining. De opgaven zijn ongeveer gelijk qua moeilijkheidsgraad, en bij elke test dient de cd non-stop door te lopen. Dit om de tijdsdruk van de examensituatie enigszins na te bootsen.

Bij de opgaven en antwoorden staan -op de naastgelegen pagina- tips en verklaringen vermeld, aangegeven met het teken ⓘ. Deze leerstof wordt vanaf dat moment bekend verondersteld en zal in latere opgaven terug te vinden zijn.
Soms staat er ook ***Achtergrondinfo*** vermeld. Dit is stof die later in de studie aan bod zal komen. Het betreft hier dus slechts een 'voorlopige kennismaking' met zaken die (ook in een vroeg stadium) goed te benoemen zijn.
Dit maakt ze herkenbaar en hopelijk beter hanteerbaar.

Het geheel is gemaakt voor zelfstudie.
Niettemin zullen er ongetwijfeld onduidelijkheden blijven. Hier is een schone taak weggelegd voor de eigen muziekdocent.
Zowel student als docent wens ik hier veel sterkte bij!

Amsterdam, juni 2005,
Vincent van den Bijlaard

Handleiding en Tips

A Toonfuncties

Elke toon in de toonladder heeft zijn eigen karakter. Dat kan een consonant/stabiel karakter zijn, zoals bijvoorbeeld de grondtoon, of juist heel dissonant/instabiel, zoals de leidtoon (7e toon). De context kan hierbij een verwarrende rol spelen.
Bij deze opgave wordt gevraagd om in te vullen op welke toon uit de ladder de melodie geëindigd (of onderbroken) is. ('Hoeveelste toon vanuit de grondtoon omhoog geteld')
Dit geeft men meestal aan d.m.v. een getal met een 'hoedje'. ($\hat{7}$)
Mocht het karakter van de toon niet direct (voldoende) herkenbaar zijn, dan is er nog een controle mogelijk:
-Zing de laatste toon na, en loop daarna via de toonladder van het fragment naar beneden tot de meest stabiele toon: de grondtoon. (Het aanvoelen daarvan is geen knalharde zekerheid; eerder een muzikale gevoelskwestie. Oefening baart kunst!)
-Tel daarbij het aantal tonen naar beneden. (De gegeven toon zelf telt als één.)
Zoveel stapjes als het naar beneden is, is het ook omhoog; het gevonden getal moet dus het antwoord zijn.

B Eenstemmig dictee

-Noteer toonhoogte en ritme van de gespeelde melodie.
Belangrijk is daarbij om de melodie niet (uitsluitend) als een reeks intervallen te zien. Want als je onderweg één noot fout hebt ingeschat is alles daarna dus ook fout.
Beter is het, om de (drieklank van de) toonsoort als referentiepunt te nemen. De toonsoort geldt voor het gehele dictee en die referentie verandert niet wanneer je een nootje onderweg verkeerd opschrijft.
Bij onderdeel B kan de vaardigheid in het herkennen van toonfuncties (onderdeel A) dus een belangrijk hulpmiddel zijn.

C Slotdrieklank

-Benoem ligging en soort van de laatste drieklank.

Ligging:		Soort:
Grondligging	($^{5}_{3}$)	Groot
Sextligging/1e omkering	($^{6}_{(3)}$)	klein
Kwartsextligging/2e omkering	($^{6}_{4}$)	verminderd
		Overmatig

D Ritmisch dictee

Noteer van de gespeelde melodie alleen het ritme. Dit kan dus op één en dezelfde toonhoogte. Soms staat er al een noot gegeven, hetgeen in de meeste gevallen een hulpmiddel kan zijn. Soms is het echter een beperking, omdat met de gegeven noot ook het tempo vastgelegd is. Deze gegeven noot mag nooit veranderd worden.

E Melodische afwijkingen

De gespeelde melodie wijkt enigszins af van het genoteerde fragment. Dit verschil is melodisch en het betreft slechts 1 of 2 tonen.

-Omcirkel de plaats waar de afwijking zit en noteer in de lege maat (achteraan de balk) wat er op die plek klinkt.

F tweestemmig dictee

Noteer melodie en ritme van zowel boven– als onderstem. Maak hierbij gebruik van hetgeen reeds gegeven is.

Tip: schrijf de noten boven/onder elkaar, zodat de samenklanken (verticaal) gemakkelijk controleerbaar zijn. Ook ritmisch biedt dit houvast.

Zowel de opgaven van cd 1 als van cd 2 zijn bedoeld om per pagina door te werken. Het is raadzaam om na elke ingevulde pagina de antwoorden erbij te pakken ter controle.

Indien je een foutje hebt gemaakt, heeft alleen het constateren daarvan weinig nut; beluister in zo`n geval het fragment nogmaals, lees de tips en probeer vast te stellen of het correcte antwoord in tweede instantie hoorbaar is op de cd.

De meeste moeilijkheden komen in de volgende opgaven terug. Door bewust met de gemaakte fouten om te gaan, wordt de kans kleiner dat ze bij volgende opgaven nog eens gemaakt worden. En dat is de kern van zelfstudie.

Succes!

ⓘ Lees indien de vraag niet duidelijk is de uitleg op pagina 4!

ⓘ De <u>tonikadrieklank</u> (drieklank van de toonsoort) klinkt voorafgaande aan deze twee dictees.
De tonen van de <u>tonikadrieklank</u> (<u>1e, 3e en 5e toon</u>) staan als geheugensteuntje achteraan de balk genoemd.

ⓘ Lees indien de vraag niet duidelijk is de uitleg op pagina 4!

ⓘ Schrijf van de gespeelde melodie alleen het ritme op.
Dit kan op één vaste toonhoogte.

ⓘ Lees indien de vraag niet duidelijk is de uitleg op pagina 5!

ⓘ De bovenstem en de tonikadrieklank zijn al gegeven.
-Vul de onderstem in.
NB: in de bassleutel. Ook wel F-sleutel genoemd, herkenbaar aan de 2 puntjes rond het lijntje van de F.
De tonen in de bassleutel klinken lager dan die in de vioolsleutel. Om aan te geven <u>hoeveel</u> lager, staat hiernaast de toonladder van G van laag naar hoog.
De c die in de F-sleutel <u>zo hoog</u> is dat hij met een <u>hulplijntje</u> geschreven wordt, is dus dezelfde c die <u>onder</u> de G-sleutel hangt!
Deze 2 sleutels sluiten dus –samen met dat ene hulplijntje– precies op elkaar aan.

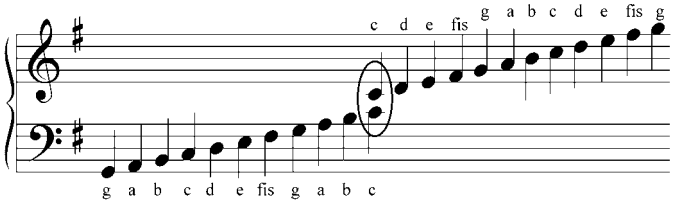

A Toonfuncties (2x afspelen) ⓘ

track 1: .....

track 2: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 3

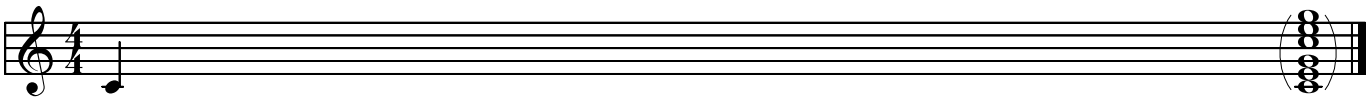

track 4

C Slotdrieklank (2x afspelen) ⓘ

track 5: .....

track 6: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen) ⓘ

track 7

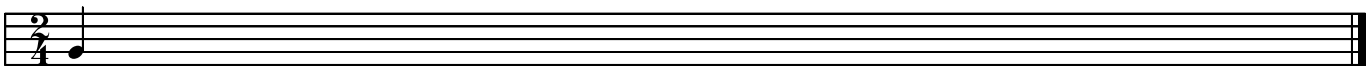

track 8

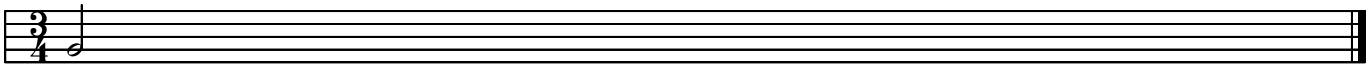

E Melodische afwijkingen (2x afspelen) ⓘ

track 9

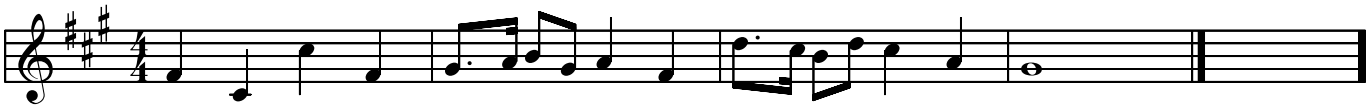

track 10

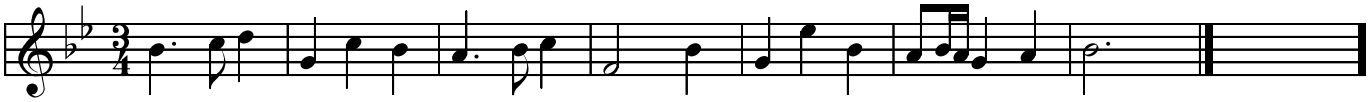

F Tweestemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 11

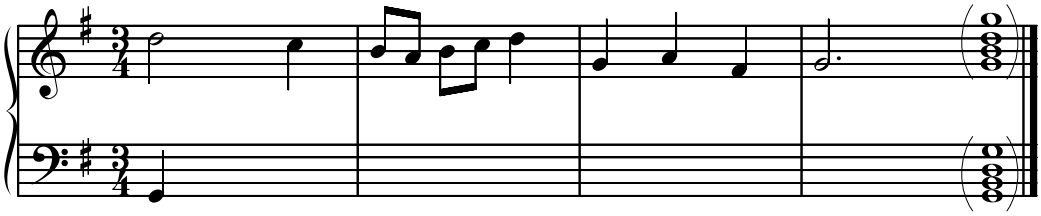

track 12

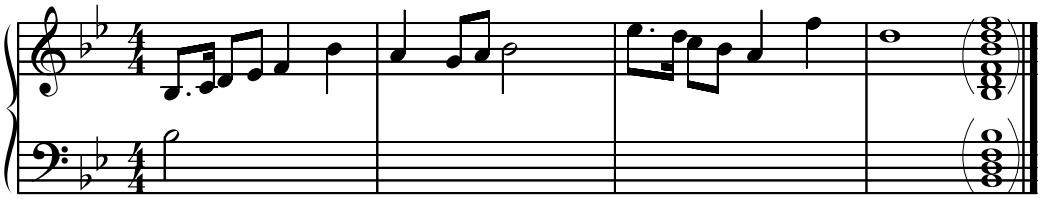

ⓘ De tonikadrieklank is gegeven, de begintoon niet.
-Stel dus eerst vast op welke toon uit de ladder elk dictee begint.
-Reken vervolgens met de tonikadrieklank uit welke toon dat is.

ⓘ $\mathbf{C} = \frac{4}{4}$

ⓘ De bovenstem is gegeven.
-Stel vast wat de toonsoort is en op welke toon uit de ladder de onderstem begint.

ⓘ Een stukje van de bovenstem is gegeven. De onderstem begint met een kwart rust.
-Vul de rest in.

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 13: .....

track 14: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 15

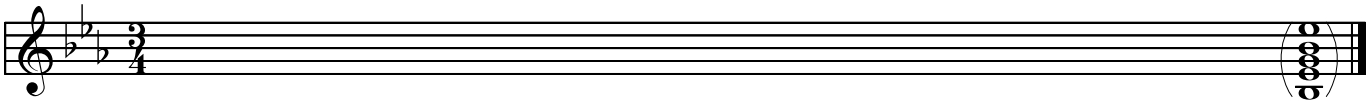

track 16

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 17: .....

track 18: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 19

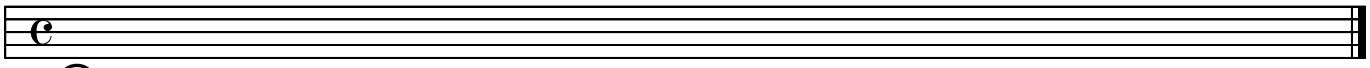

ⓘ

track 20

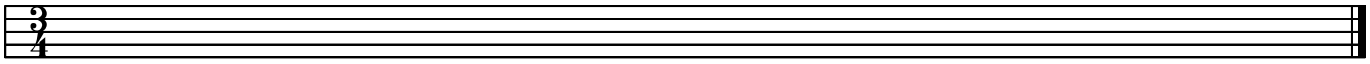

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 21

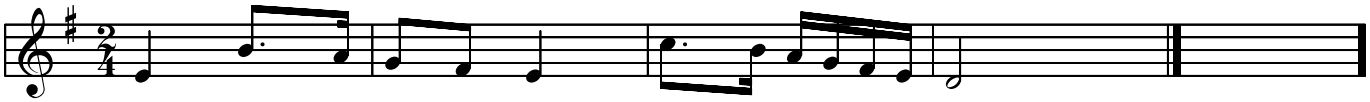

track 22

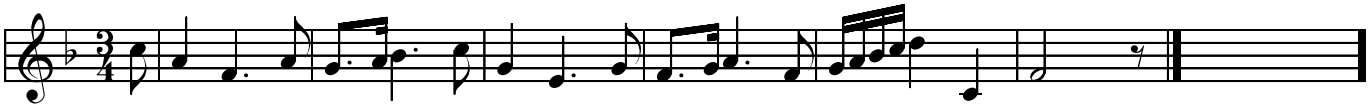

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 23

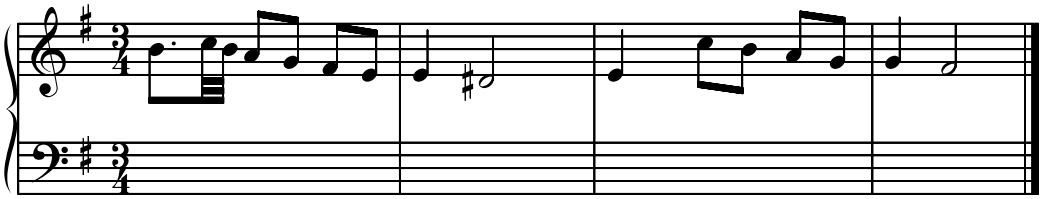

ⓘ

track 24

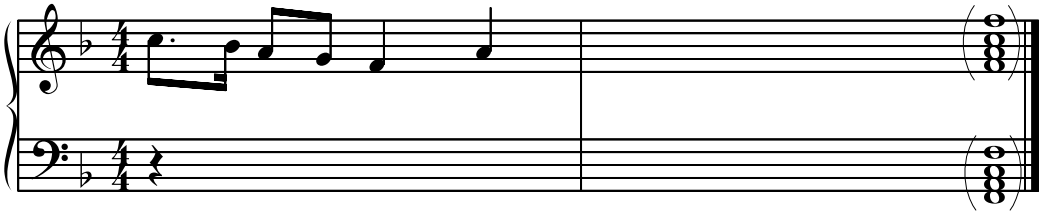

ⓘ

ⓘ **Majeur of mineur? Na de keuze voor Majeur of mineur en het vaststellen van de functie van de begintoon (welk getal binnen de toonladder) kun je de begintoon weten.**

ⓘ **De “opmaat”: een onvolledige maat aan het begin. Vaak vormt de laatste maat samen met de opmaat precies een volle maat. Bij herhalingen is deze ‘compensatie’ zelfs noodzakelijk.**

ⓘ **In de zes-achtste maat worden de kleinere notenwaarden doorgaans in twee groepjes aan elkaar geschreven zodat er twee groepjes ter waarde van 3 achtsten ontstaan.**

Dus <u>wel</u> zo: 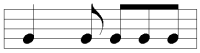 **en <u>niet</u> zo:** 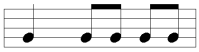

ⓘ **Tip: zoek imitatie!**

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 25: .....

track 26: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 27

bes mineur of Des majeur?

track 28

bes mineur of Des majeur?

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 29: .....

track 30: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 31

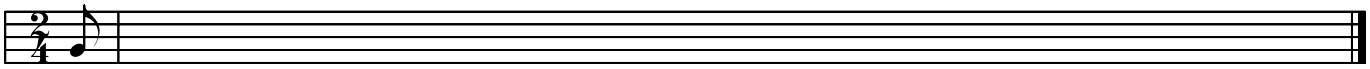

ⓘ

track 32

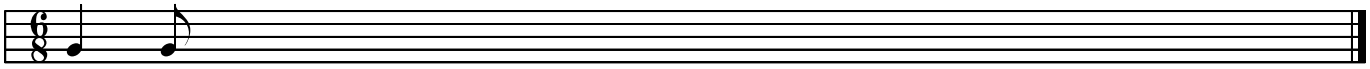

ⓘ

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 33

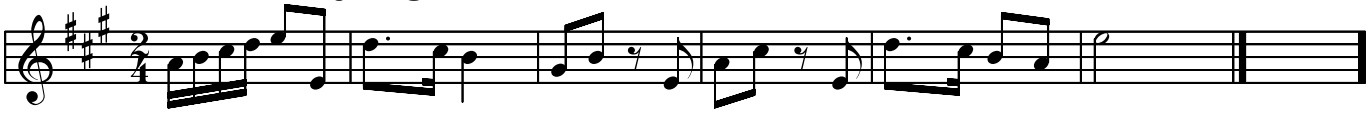

track 34

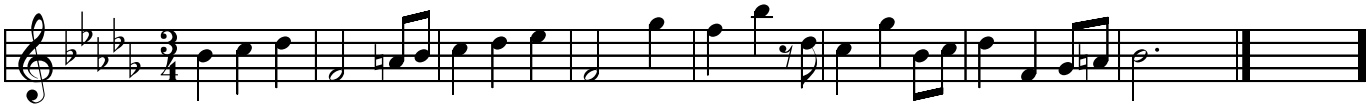

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 35

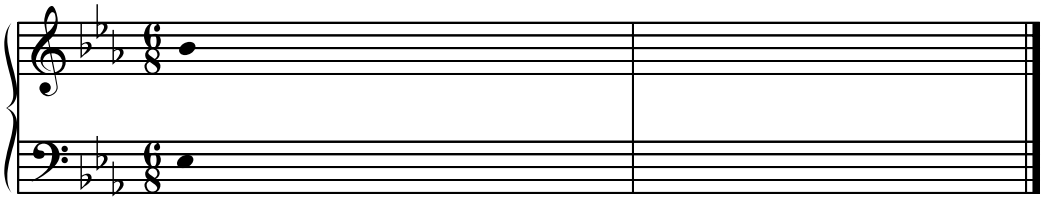

track 36

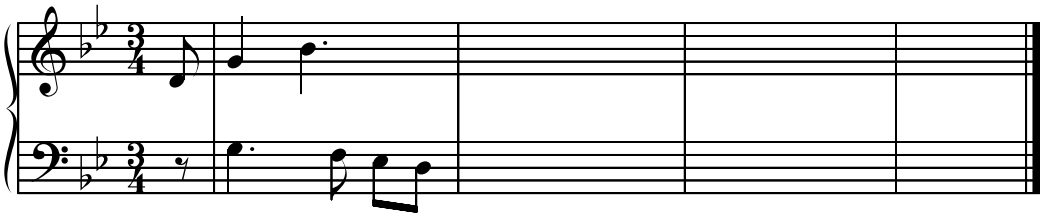

ⓘ

ⓘ **Stel eerst de toonsoort vast (Majeur of mineur?) en luister naar de functie van de begintoon.**

ⓘ **Tip: zoek imitatie!**

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 37: .....

track 38: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen)

track 39

track 40

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 41: .....

track 42: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 43

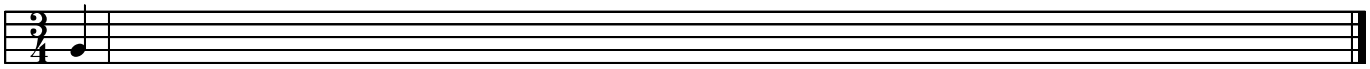

track 44

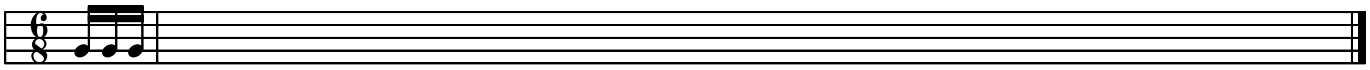

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 45

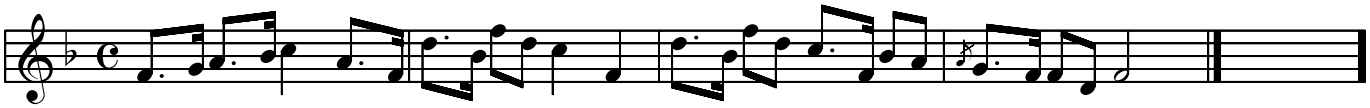

track 46

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 47

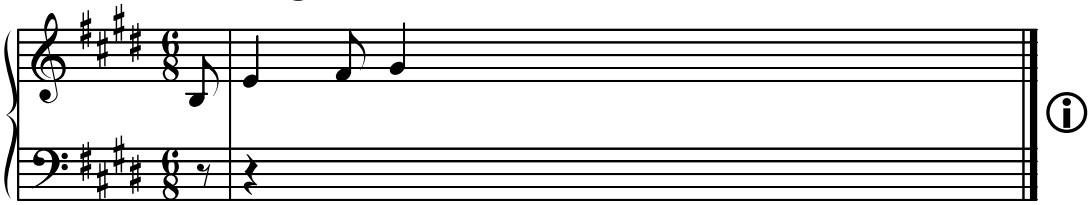

track 48

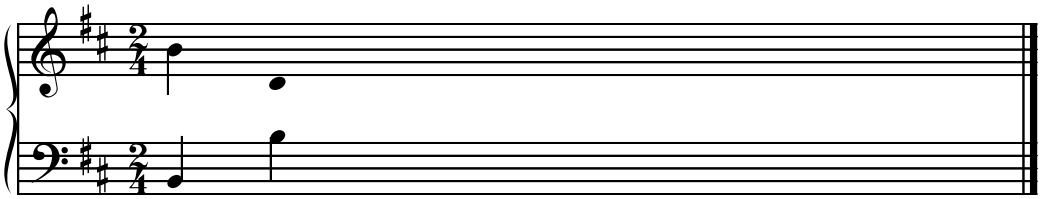

ⓘ **NB bassleutel!**
Het dictee staat in Es groot. Tip: teken even de tonikadrieklank aan het eind van de balk, als geheugensteuntje.

ⓘ **De “Alla Breve”-maat: 𝄵 = $\frac{2}{2}$ Zoals bij alle maatsoorten: in principe geeft het onderste getal aan in welke notenwaarde geteld wordt (halve noten dus) en het bovenste getal geeft aan hoeveel van die tellen er in de maat zitten.**
In dit geval dus 2 halve noten per maat. (Niet te verwarren met een snelle vier-kwarts-maat, al lijkt het daar vaak wel op!)
Het begin van track 55 en 56 is ritmisch dus hetzelfde.

ⓘ **NB: maatsoort!**

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 49: .....

track 50: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen)

track 51

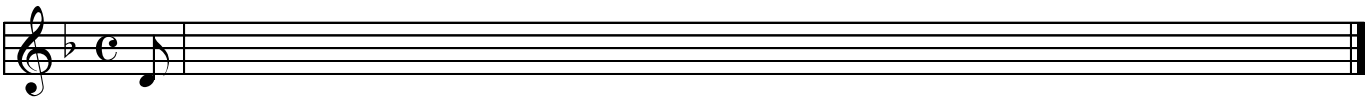

track 52

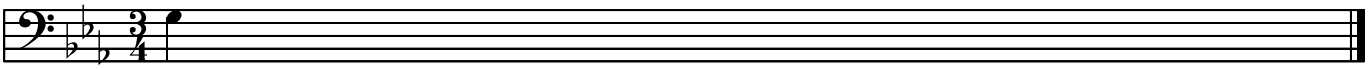

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 53: .....

track 54: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 55

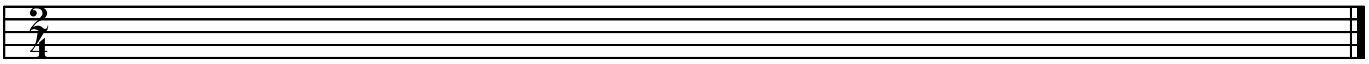

track 56

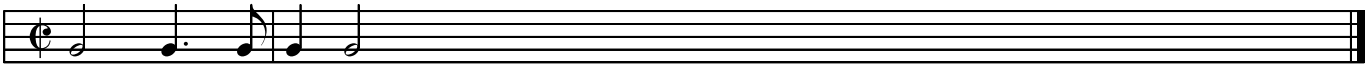

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 57

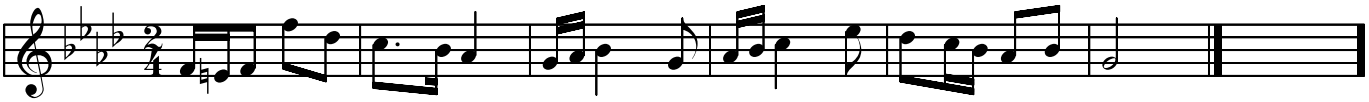

track 58

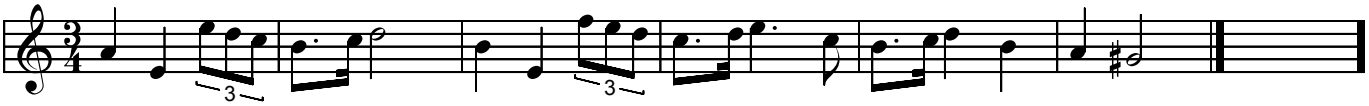

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 59

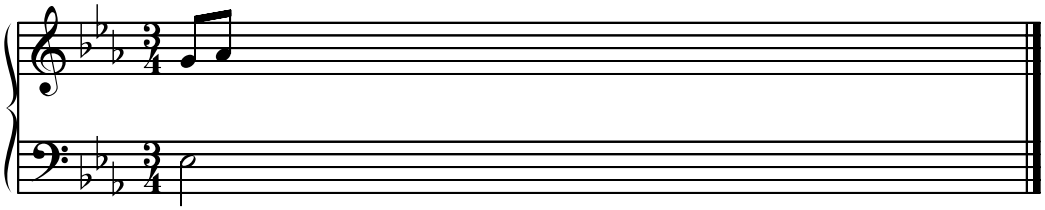

track 60

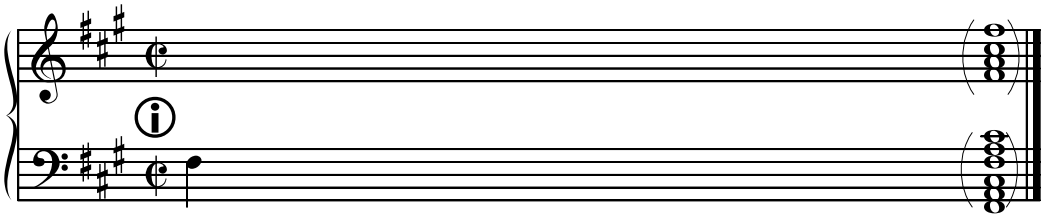

ⓘ **NB: maatsoort. Het ritme aan het begin is gegeven.**

ⓘ **Tip: zoek imitatie!**

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 61: .....

track 62: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen)

track 63

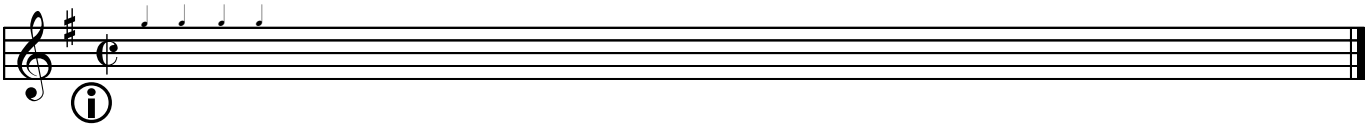

track 64

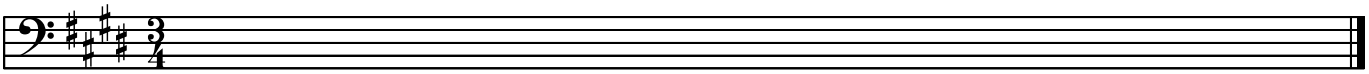

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 65: .....

track 66: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 67

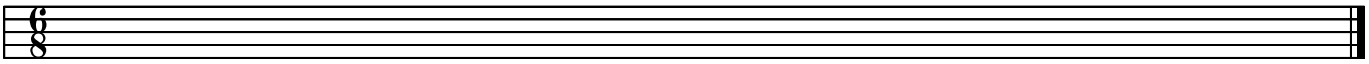

track 68

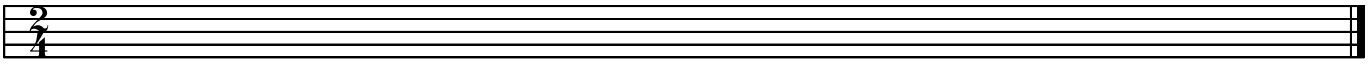

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 69

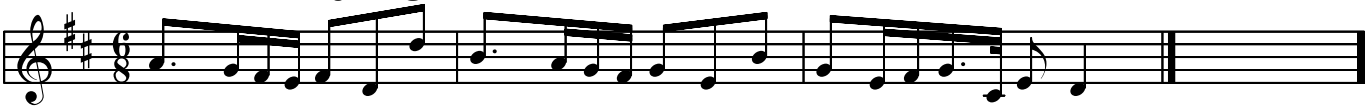

track 70

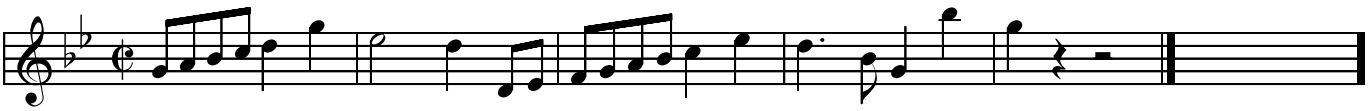

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 71

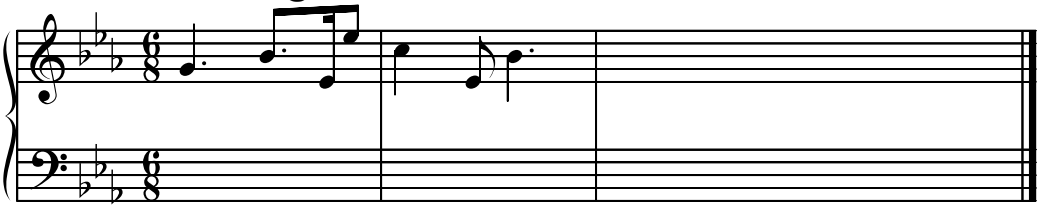

track 72

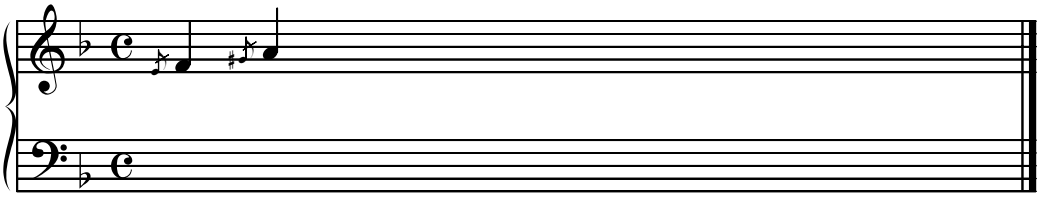

ⓘ Alle diatonische (=laddereigen) tonen kunnen (zowel van boven als van beneden) leidtonen toegevoegd krijgen, als ze die niet al van nature hebben in de toonladder. Zo`n leidtoon is dan een verlaagde of verhoogde toon uit de ladder, die daardoor een extra 'kleurtje' krijgt.
Wanneer dit gebeurt moet er een incidenteel voorteken toegevoegd worden: "chromatiek". (Letterlijk: "kleuring", van "chroma" = kleur)

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 73: .....

track 74: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 75

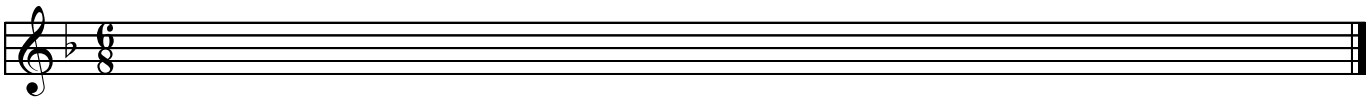

track 76

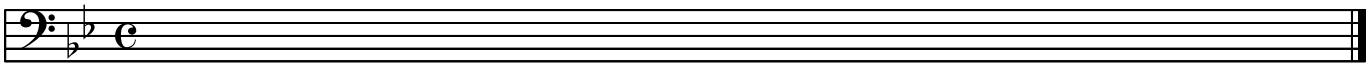

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 77: .....

track 78: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 79

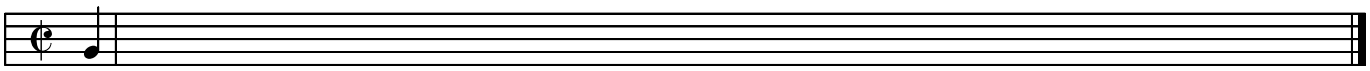

track 80

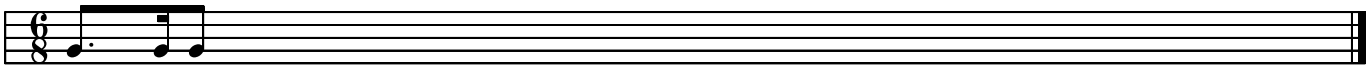

E Melodische afwijkingen (2x afspelen)

track 81

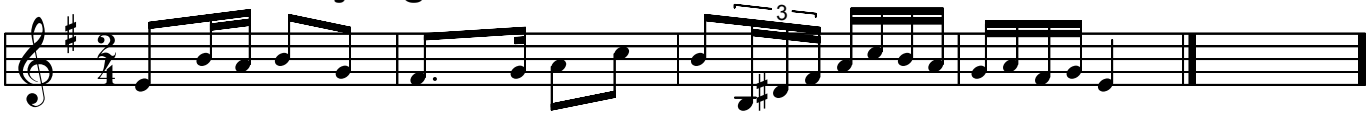

track 82

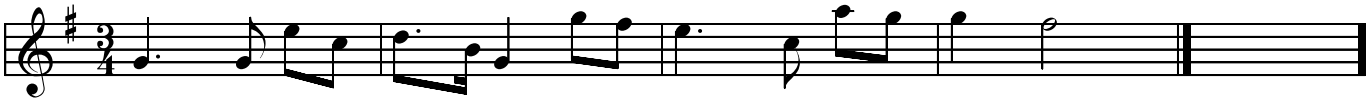

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 83

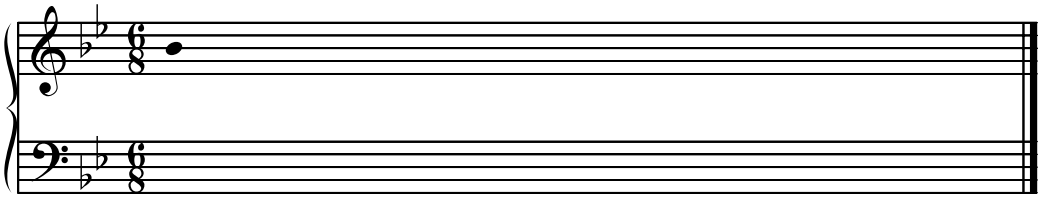

track 84

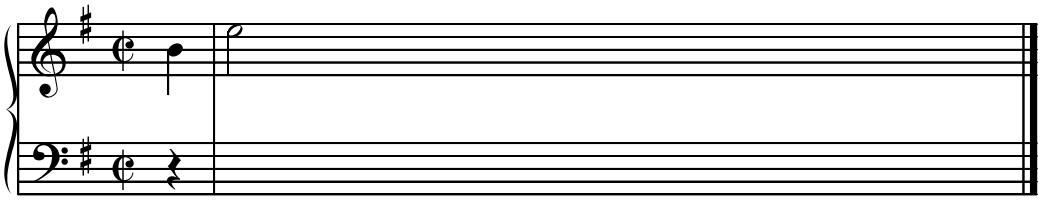

ⓘ **NB: de <u>begintoon</u> is gegeven, maar de voortekens niet.**
-Stel vast wat de functie van de begintoon is binnen de toonsoort (Majeur/mineur?).
-Reken vervolgens aan de hand van de gegeven noot en z`n functie de toonsoort uit en vul de voortekens in. (Gegeven toonhoogte niet veranderen!)
-Noteer vervolgens de melodie.

ⓘ **Tip: zoek chromatiek!**

A Toonfuncties (2x afspelen)

track 85: .....

track 86: .....

B Eenstemmig dictee (3x afspelen) ⓘ

track 87

track 88

C Slotdrieklank (2x afspelen)

track 89: .....

track 90: .....

D Ritmisch dictee (3x afspelen)

track 91

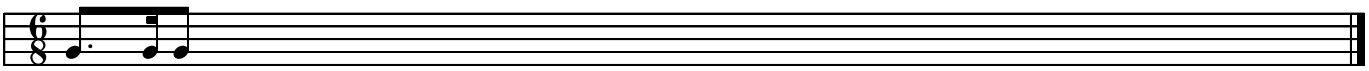

track 92

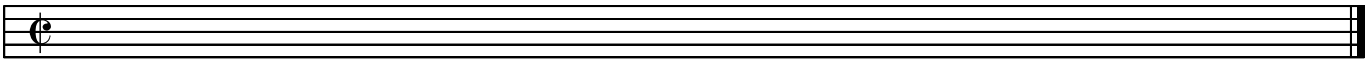

E Melodische afwijkingen (2x afspelen) ⓘ

track 93

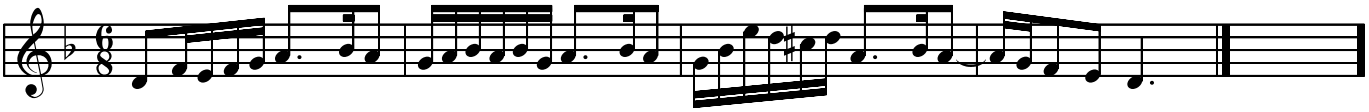

track 94

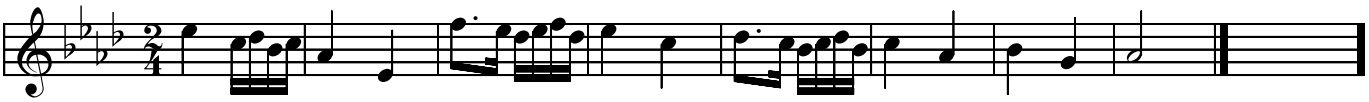

F Tweestemmig dictee (3x afspelen)

track 95

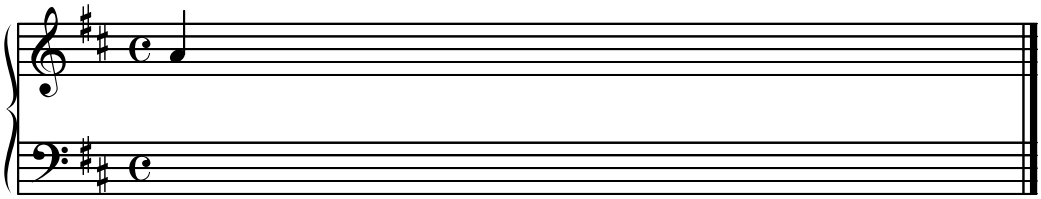

track 96

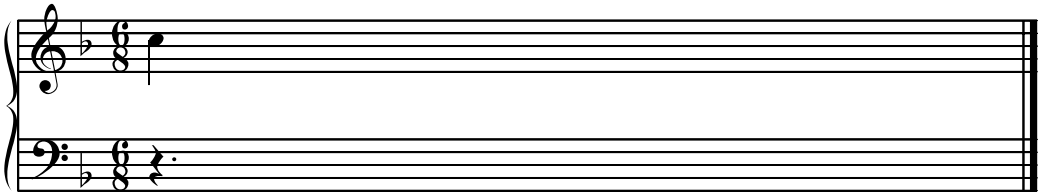

Antwoorden les 1 t/m 8

ⓘ **Vaak gebruikt men deze ‘hoedjesnotatie’ voor ‘zoveelste toon uit de toonladder’.**

ⓘ **Het dictee van track 4 begint op de kwint (5e toon) en loopt van daaruit naar beneden tot de grondtoon.**
Dit dictee eindigt op de secunde (2e toon). Een dictee hoeft natuurlijk ook niet altijd op de grondtoon te eindigen!

ⓘ **Maat 2: Dit:** 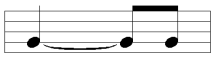 **kan natuurlijk ook!**
Een punt verlengt met de helft van het <u>direct voorafgaande</u>. Dat was hier een kwart; de helft daarvan is dus een achtste. Als een noot verlengd moet worden met minder dan de helft, dan kan dit <u>niet</u> met een punt, <u>wel</u> met een overbinding.

ⓘ **Maat 1: de laatste noot is de terts (3e toon) van de toonsoort. (Eén toon <u>hoger</u> dan de gis in de volgende maat.)**

ⓘ **Maat 5: de laatste noot is de secunde (2e toon) van de toonsoort. (Eén toon <u>hoger</u> dan de grondtoon, waarop het fragment vlak daarna eindigt.)**

A Toonfuncties ⓘ

track 1: .....5.....

track 2: .....7.....

B Eenstemmig dictee

track 3

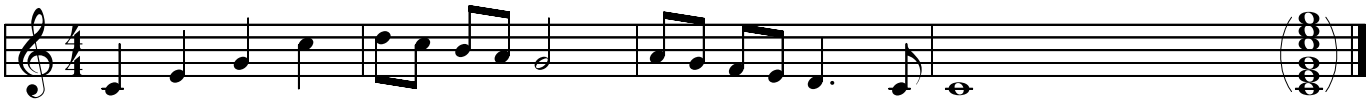

track 4

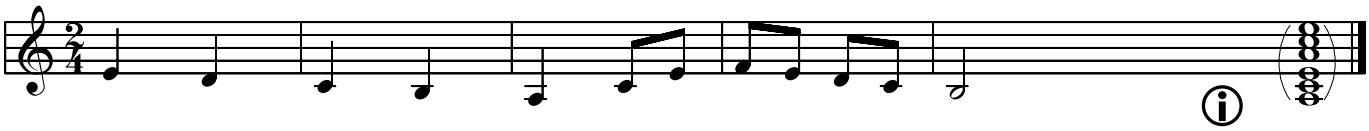

C Slotdrieklank

track 5: 6 4 Groot

track 6: 6 klein

D Ritmisch dictee

track 7

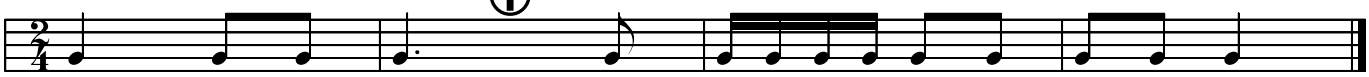

track 8

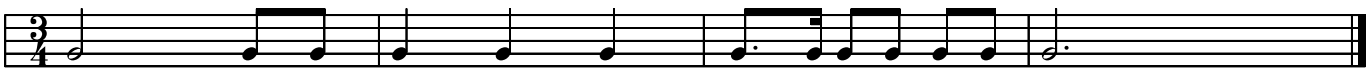

E Melodische afwijkingen

track 9

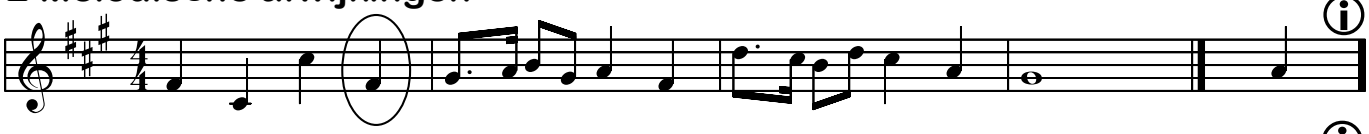

track 10

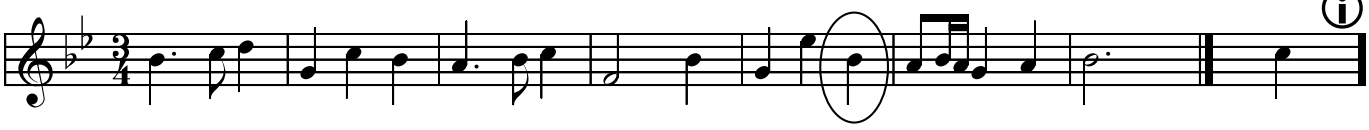

F Tweestemmig dictee

track 11

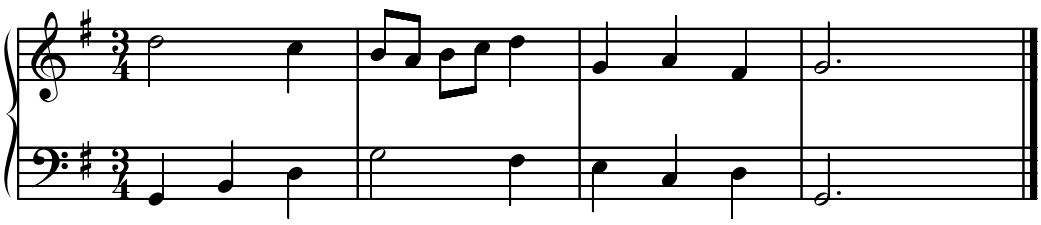

track 12

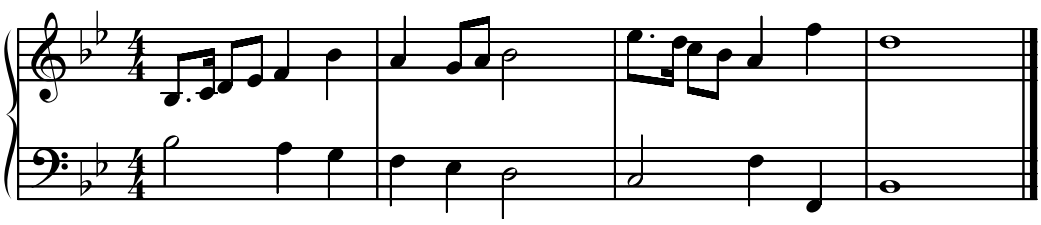

ⓘ De leidtoon (7e toon) in mineur moet als “incidenteel voorteken” (apart voor de noot) aangegeven worden. Deze toonhoogte klinkt weliswaar heel normaal, maar staat niet bij de vaste voortekening vooraan de balk. Incidentele voortekens gelden per maat. In maat 5 moet deze verhoging dus opnieuw aangegeven worden.

ⓘ De laatste maat moet vol: óf 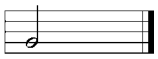 óf 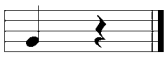

ⓘ Een overbinding ‘lijmt’ tonen aan elkaar. Soms kunnen langere notenwaarden niet als een lange noot geschreven worden, zoals hier, omdat de indeling van de maat dit niet toelaat. (Een kwartnoot met punt zou wel dezelfde lengte hebben, maar daardoor zou maat 2 een achtste te veel bevatten.)

ⓘ Deze melodie in e klein eindigt op de leidtoon. Die moet in mineur apart verhoogd worden. (Zie boven, track 16)

ⓘ De voorlaatste noot is de leidtoon van F. (e) Hoeft nu niet apart verhoogd, want de melodie staat in F Groot. (De e zit dus al een kleine secunde onder de f.)

ⓘ NB: Derde maat onderstem: leidtoon naar e, in e klein, dus apart verhogen.

ⓘ Eerste maat: imitatie (‘nadoen’) een oktaaf lager en een tel later.

A Toonfuncties

track 13: ....$\hat{6}$.....

track 14: ....$\hat{6}$.....

B Eenstemmig dictee

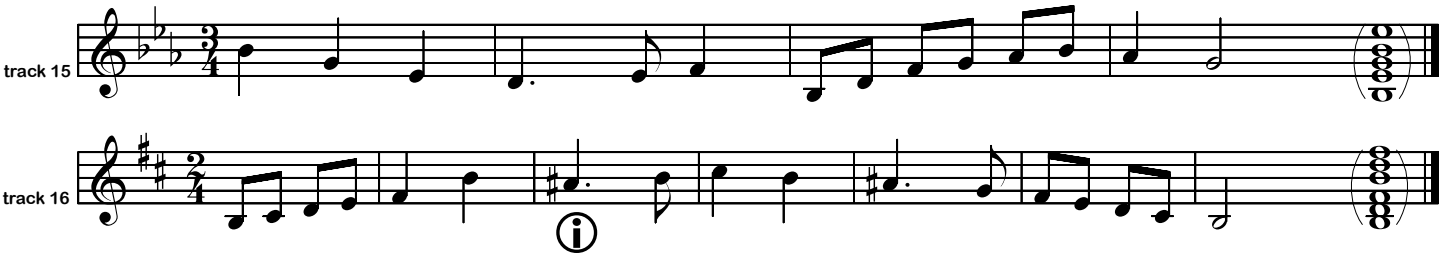

C Slotdrieklank

track 17: $\frac{5}{3}$ verminderd

track 18: $\frac{6}{4}$ verminderd

D Ritmisch dictee

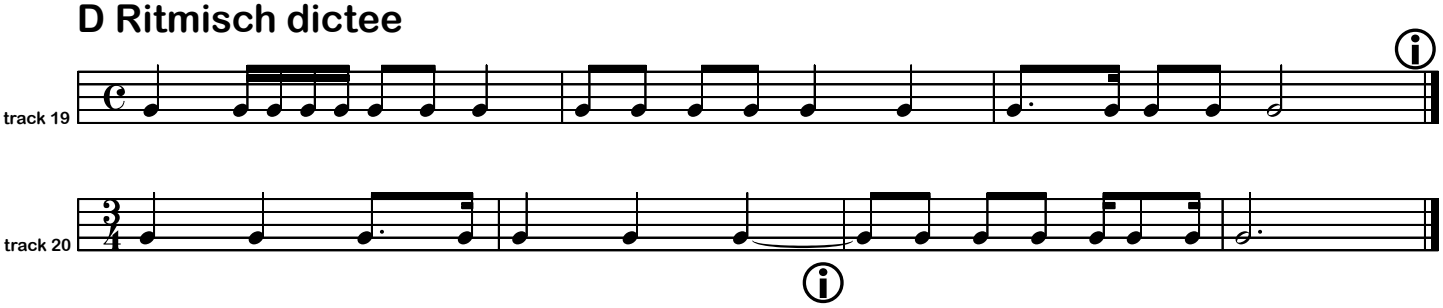

E Melodische afwijkingen

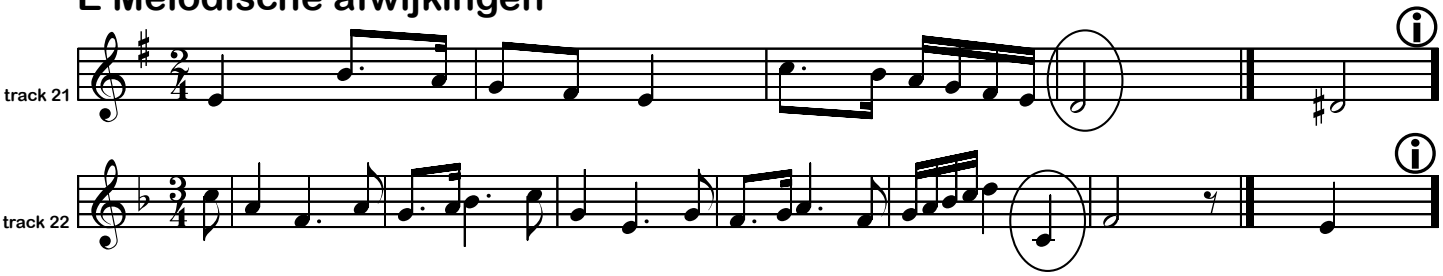

F Tweestemmig dictee

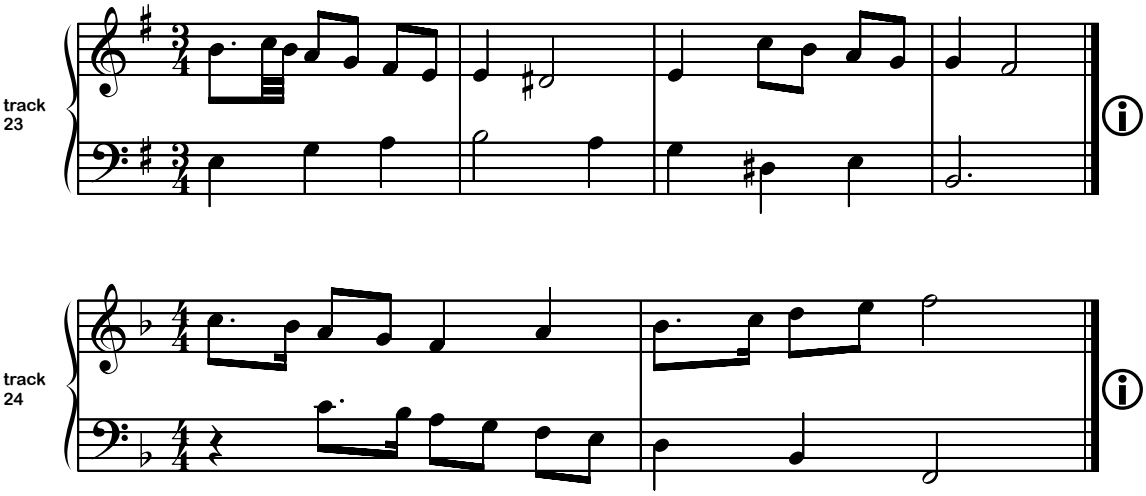

ⓘ **Dit dictee begint op de terts (3e toon) in Majeur (Des Groot): f.**

ⓘ **Dit dictee begint op de terts in mineur (bes klein): des.**
In de derde maat stijgt een toonladder naar de grondtoon d.m.v. tonen die een stijgend karakter hebben: mineur "<u>melodisch stijgend</u>". Dit stijgende karakter zit bij mineur niet in de vaste voortekening verwerkt en moet dus d.m.v. incidentele verhogingen worden aangegeven: 6e en 7e toon apart verhogen. (Zie ook pagina 26, track 16)

ⓘ **In het geval van een opmaat moet de laatste maat <u>vol</u> of <u>samen met de opmaat vol</u>.**
Bij herhalingen is deze keuzemogelijkheid er niet: omdat de cadans ongestoord door moet lopen dient de laatste maat samen met de opmaat een hele maat te vormen.

ⓘ **Uiteraard mag in de tweede maat** 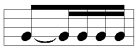 **en in de derde maat** 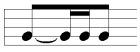 **ook!**

ⓘ **Vergelijk maat 7 met track 28: mineur "melodisch stijgend".**

ⓘ **Bovenstem: maat 1 en 2 imitatie. ('Toontje hoger')**
Onderstem: doorlopende toonladder met ritmische imitatie in maat 1 en 2.

A Toonfuncties

track 25: ....$\hat{3}$.....

track 26: ....$\hat{2}$.....

B Eenstemmig dictee

track 27

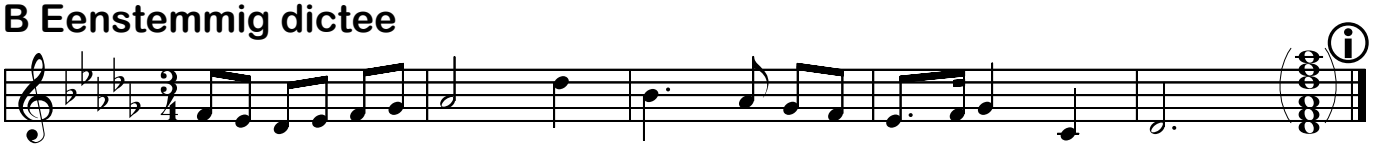

track 28

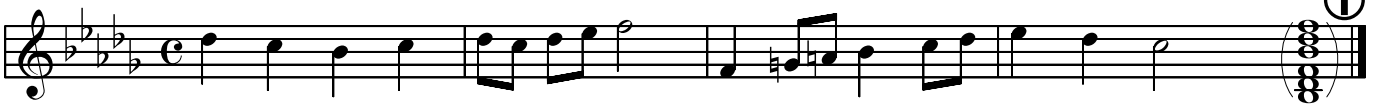

C Slotdrieklank

track 29: $\frac{6}{4}$ Groot

track 30: $\frac{5}{3}$ klein

D Ritmisch dictee

track 31

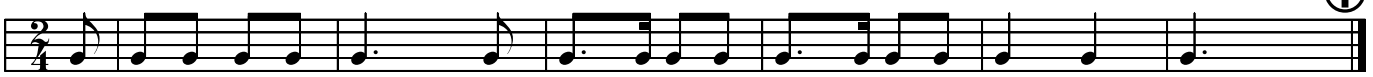

track 32

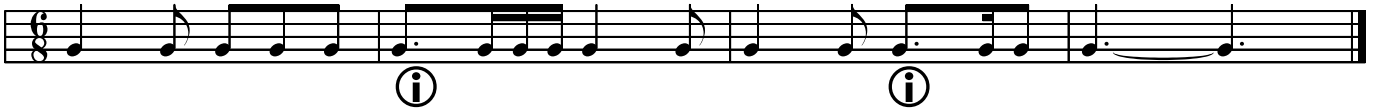

E Melodische afwijkingen

track 33

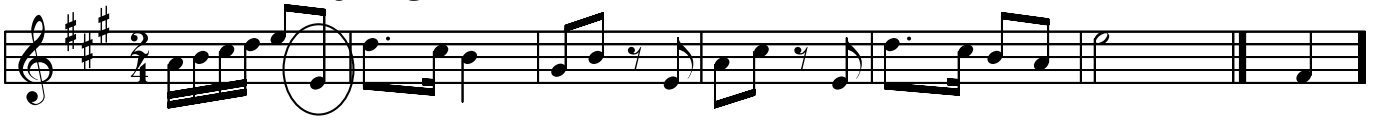

track 34

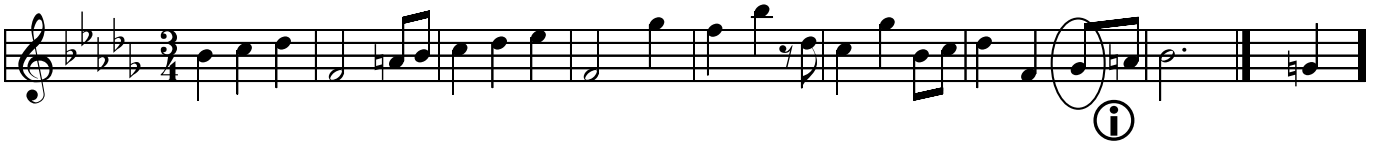

F Tweestemmig dictee

track 35

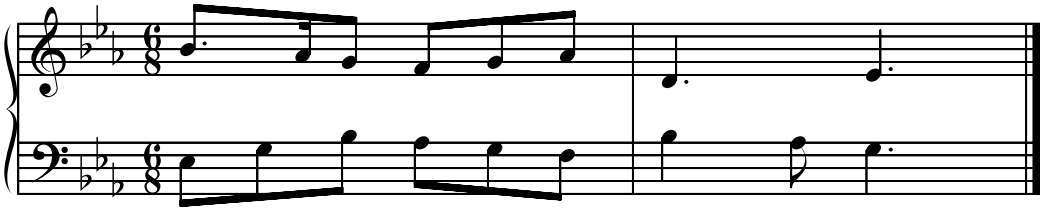

track 36

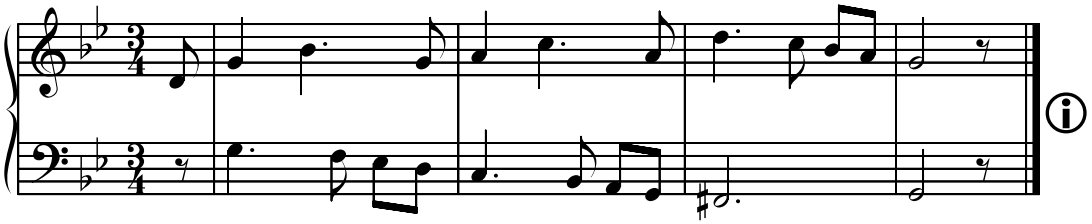

ⓘ **Triool = 3 noten i.p.v. 2. Normaal gesproken heb je 2 <u>achtsten</u> op een kwart: deze 3 noten moeten dus ook <u>achtsten</u> zijn.**

ⓘ **Maat 1 en 2: imitatie!**

ⓘ **Er stond een a (5^{e} toon, Dominant), die graag naar de grondtoon wil. Er werd een cis gespeeld (7^{e} toon); een logisch alternatief, want ook die wil graag naar de grondtoon.**

ⓘ **Triool: zie boven, track 43.**

A Toonfuncties

track 37: ....$\hat{5}$.....

track 38: ....$\hat{1}$.....

B Eenstemmig dictee

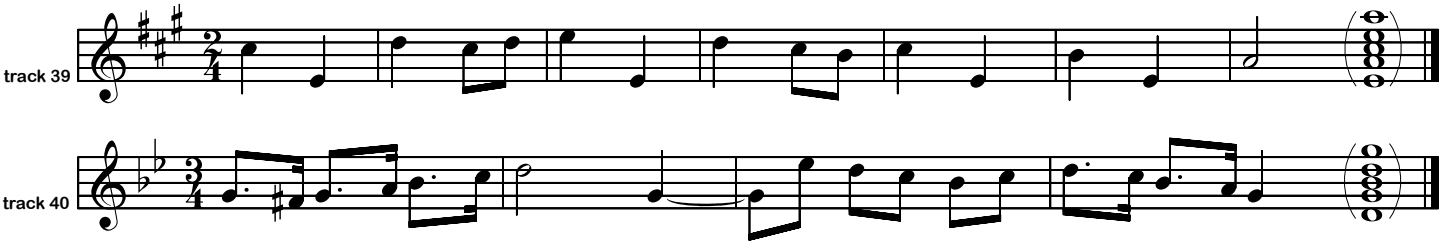

C Slotdrieklank

track 41: $\overset{5}{3}$ Groot

track 42: 6 Groot

D Ritmisch dictee

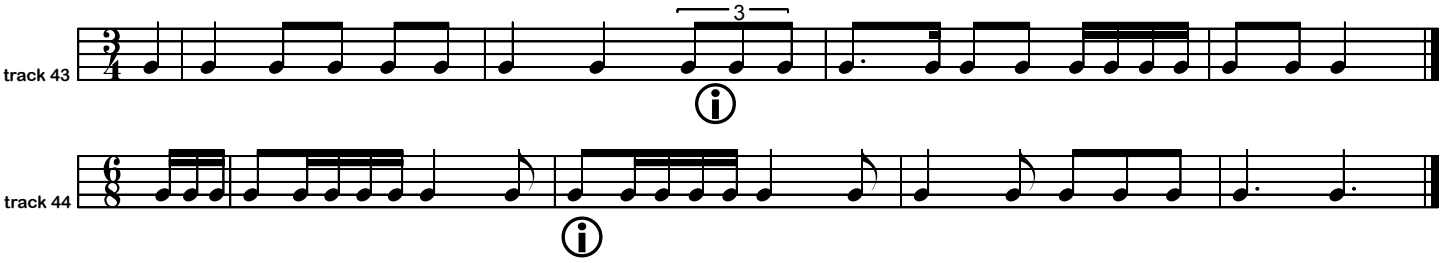

E Melodische afwijkingen

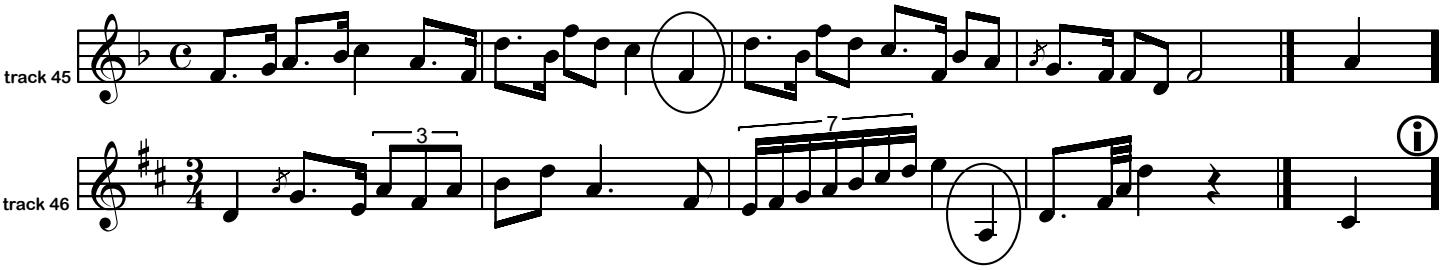

F Tweestemmig dictee

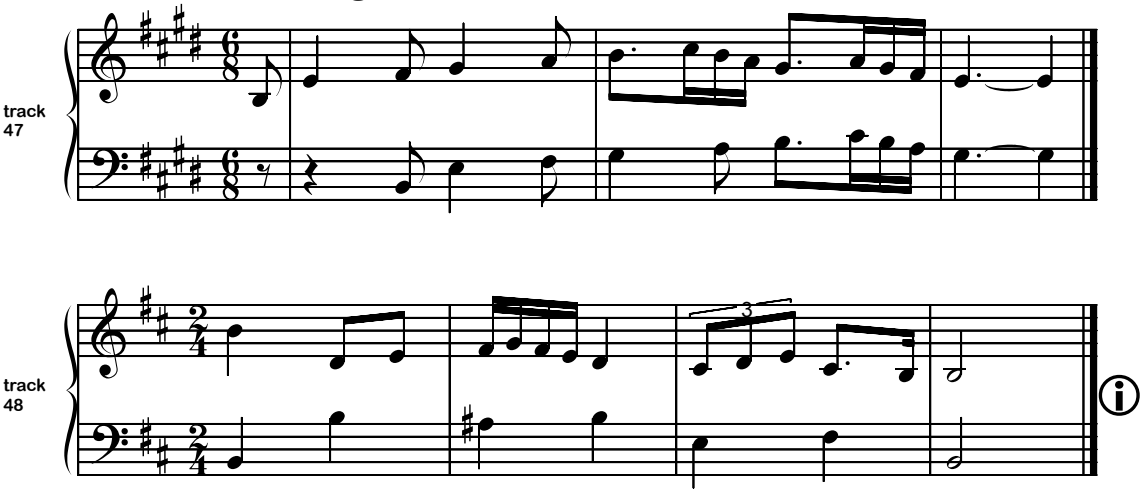

ⓘ **Kijk ook even naar de vorm van de rusten! (Achtste- en kwartrust)**

ⓘ **Toonsoort: a klein. In maat drie klinkt de leidtoon. In mineur moet de leidtoon apart verhoogd worden! (Zie ook pagina 26, track 16)**

ⓘ **Imitatie: onderstem doet bovenstem na (een oktaaf lager).**

A Toonfuncties

track 49: ....7.....

track 50: ....6.....

B Eenstemmig dictee

track 51

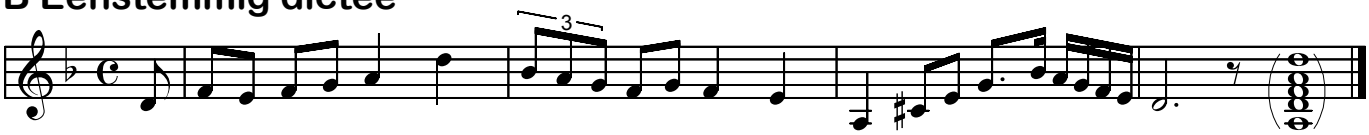

track 52

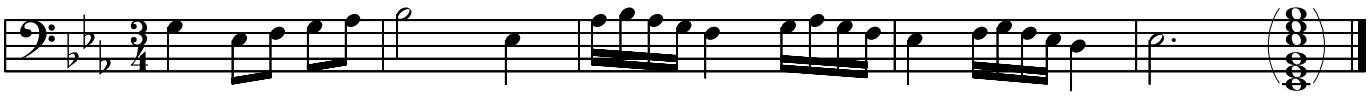

C Slotdrieklank

track 53: 5 3 Groot

track 54: 6 verminderd

D Ritmisch dictee

track 55

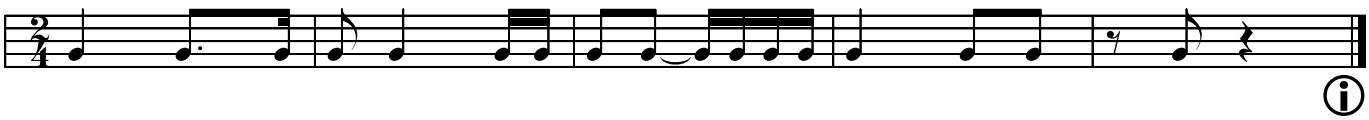

track 56

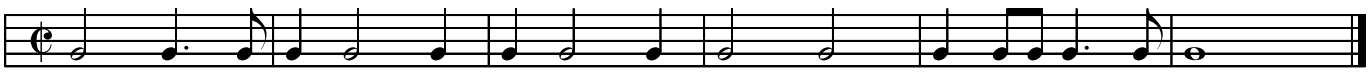

E Melodische afwijkingen

track 57

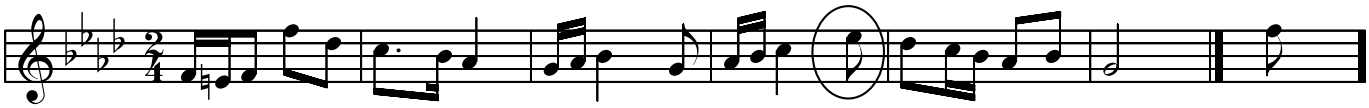

track 58

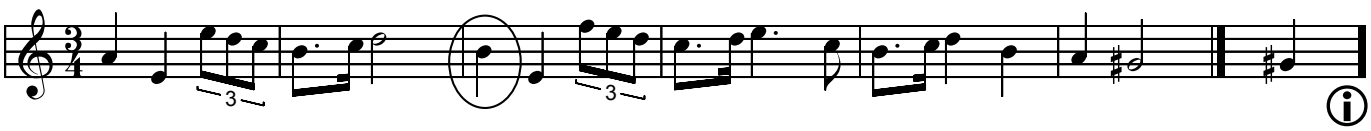

F Tweestemmig dictee

track 59

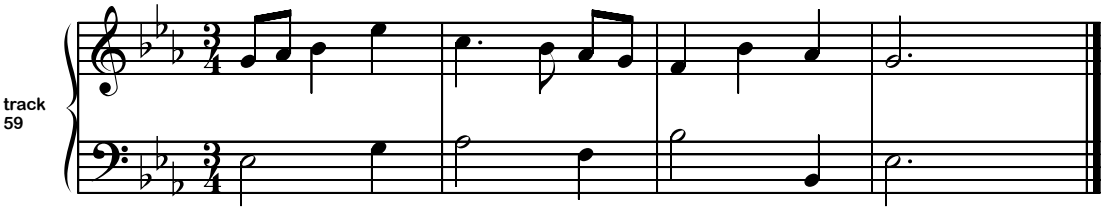

track 60

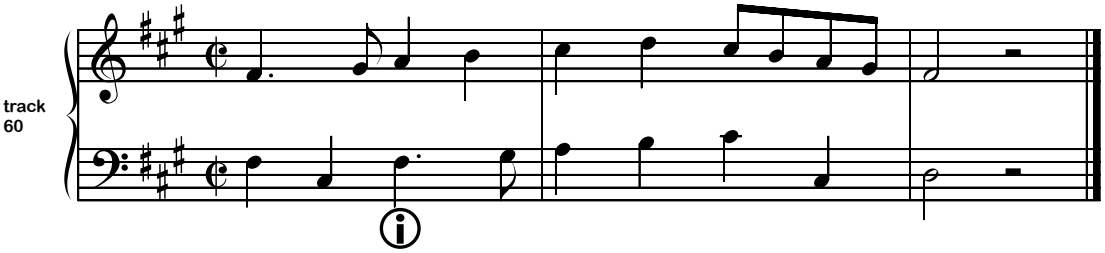

ⓘ g-klein “melodisch stijgend”, dus 6e en 7e toon verhogen!

ⓘ Vanaf maat 3 geheel in parallelle oktaven!

ⓘ Maat 1 bovenstem (tonikadrieklank stijgend): elke kwart krijgt zijn eigen leidtoon mee als voorslag. (Kleine secunde verschil, ander bolletje.)
Onderstem: tonikadrieklank dalend.
Kwintool = 5 i.p.v. 4. Er horen 4 zestienden op een tel: schrijf hier dus zestienden!

A Toonfuncties

track 61: ....$\hat{7}$.....

track 62: ....$\hat{4}$.....

B Eenstemmig dictee

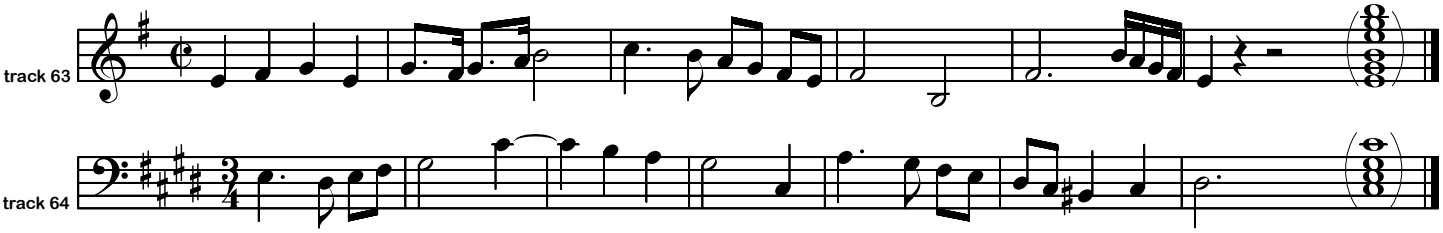

C Slotdrieklank

track 65: $^{6}_{4}$ Groot

track 66: $^{5}_{3}$ klein

D Ritmisch dictee

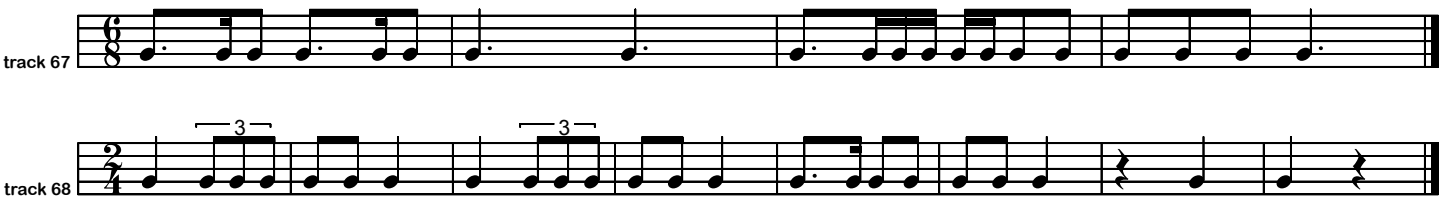

E Melodische afwijkingen

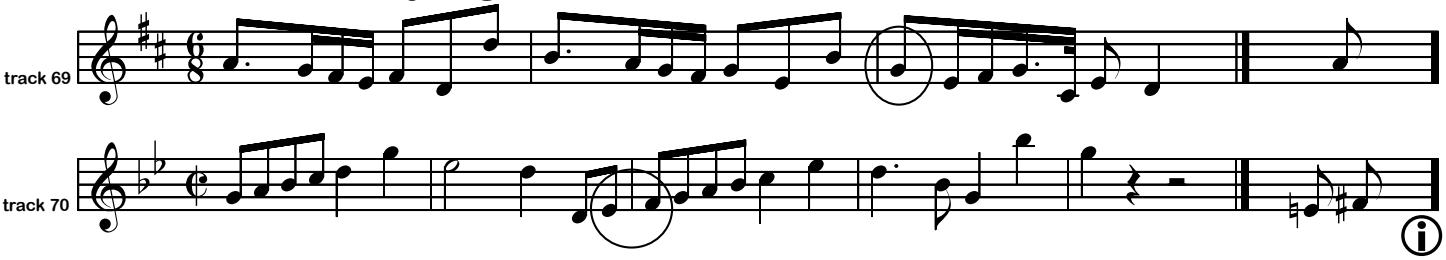

F Tweestemmig dictee

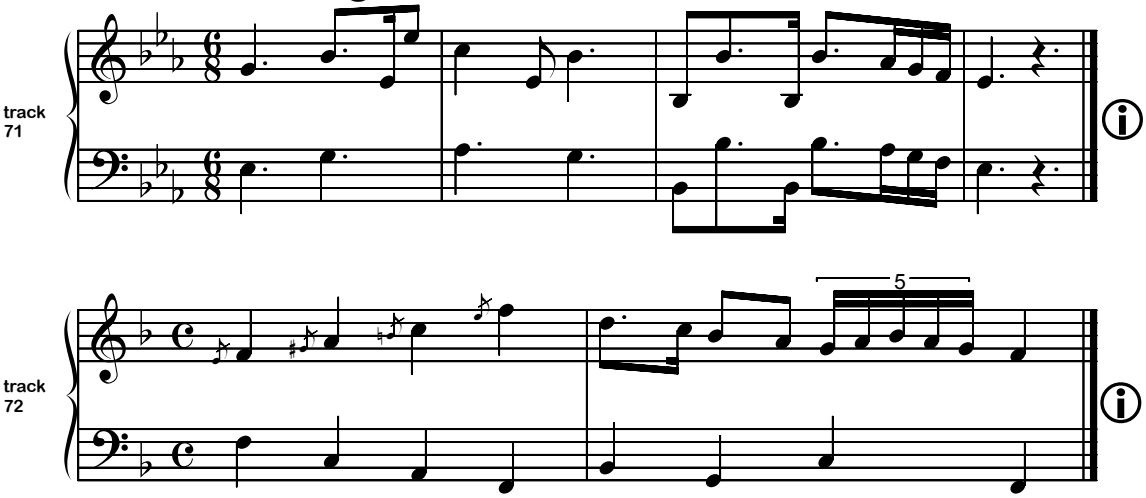

ⓘ **Maat 1: Fis: extra leidtoon van onderen naar de g.**
Maat 3: Des: extra leidtoon van boven naar de c. Des is hier een verlaagde 6e toon.

ⓘ **Maat 1: Ges: extra leidtoon van boven naar de f. Ges is hier een verlaagde 6e toon.**

Achtergrondinfo: **Wanneer in Majeur (Duits: "Dur") de verlaagde 6e toon wordt gebruikt zoals je die normaal in mineur (Duits: "Moll") ziet, dan noemen we dat "Moll-Dur". We gebruiken dus een "Moll" element in "Dur".**

ⓘ **Bij de Overmatige drieklank is de ligging moeilijk te horen, omdat de kwart die bij omkering ontstaat verminderd is. Dat interval lijkt qua afstand enigszins op de grote tertsen die verder in dit akkoord voorkomen. Enig harmonisch inzicht is dus noodzakelijk om de ligging te bepalen; vandaar dat de ligging hier tussen haakjes staat en niet persé genoemd hoeft te worden.**

ⓘ **Ais als extra leidtoon van onderen naar de b.**

ⓘ **F (verlaging van de fis) als extra leidtoon van boven naar de e.**

ⓘ **Onderstem maat 2: cis als leidtoon omhoog naar de d.**

A Toonfuncties

track 73: ....$\hat{6}$.....

track 74: ....$\hat{2}$.....

B Eenstemmig dictee

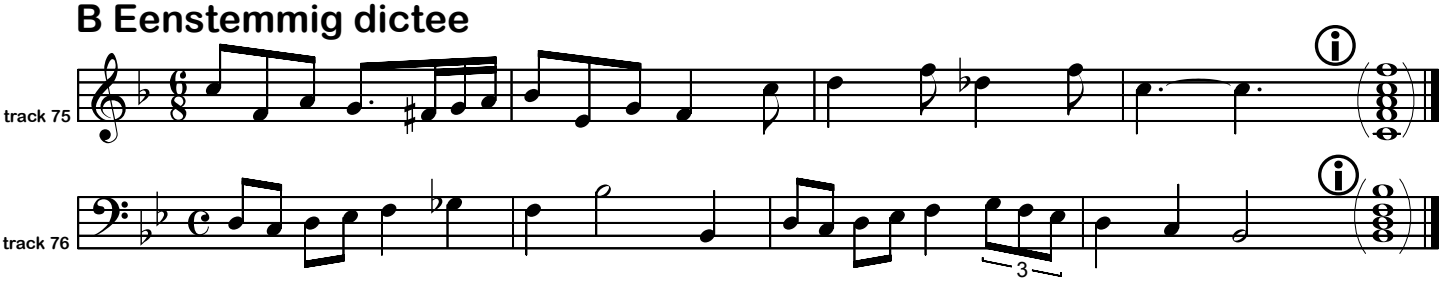

C Slotdrieklank

track 77: 6 klein

track 78: (6) Overmatig

D Ritmisch dictee

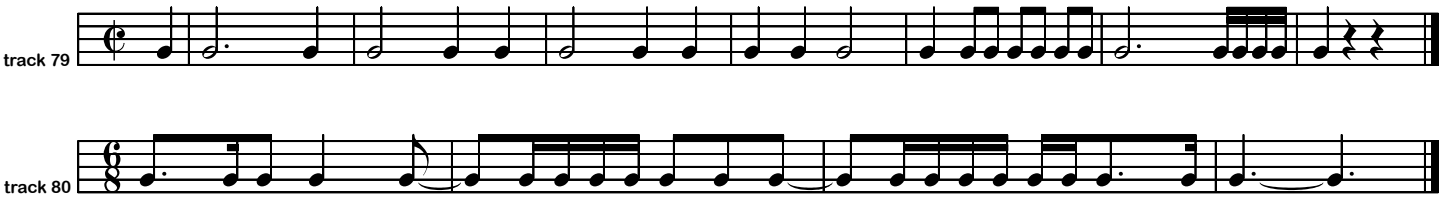

E Melodische afwijkingen

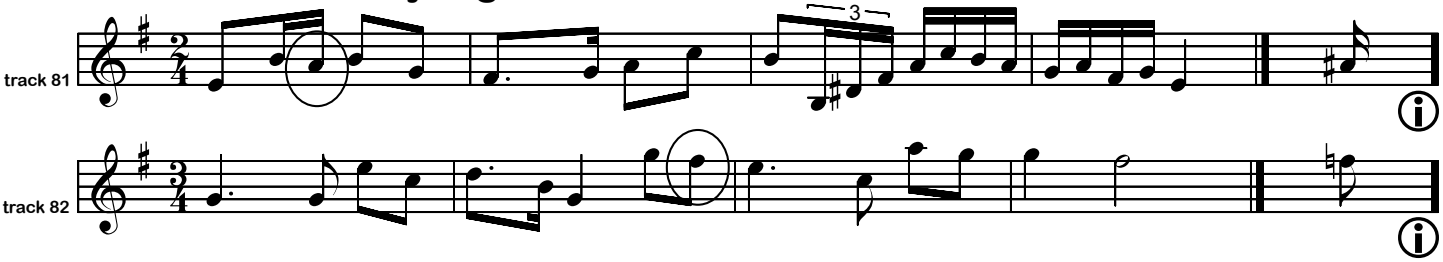

F Tweestemmig dictee

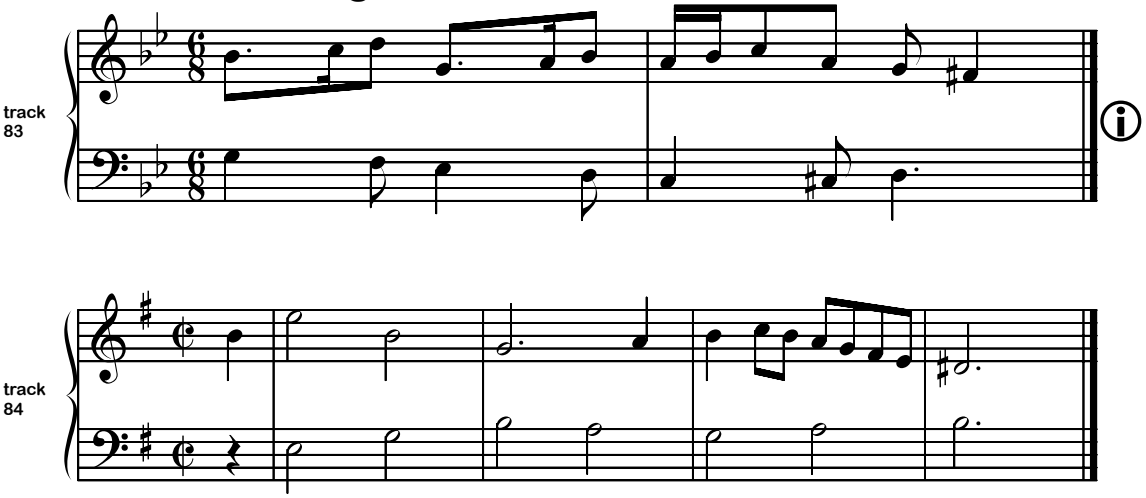

ⓘ **Als je bij het uitrekenen van de toonsoort op B groot bent uitgekomen (vijf kruisen, waaronder de dis) dan heb je de gegeven noot d in een dis veranderd. De gegeven toonhoogte mag niet worden veranderd.**

ⓘ **Maat 2: Duool = 2 noten i.p.v. 3. Er staan normaal 3 achtsten in een groepje, dus schrijf je deze duool met 2 achtsten.**

ⓘ **Maat 3: Triool = 3 noten i.p.v. 2. Er staan normaal 2 kwarten in de eerste helft van de maat, dus schrijf je deze triool met 3 kwarten.**

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **De es is hier de verlaagde 2e toon, waardoor het akkoord dat je op die toon kunt bouwen een Grote drieklank wordt. (Es-g-bes) Dit akkoord ligt hier onder de es, in sextligging.**
Verlaagde 2e toon met bijbehorende Grote drieklank: dit akkoord noemen we "Napels".

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Maat 3 (fes): "Moll-Dur". (Zie ook pagina 36, track 76)**

A Toonfuncties

track 85: ....$\hat{4}$.....

track 86: ....$\hat{7}$.....

B Eenstemmig dictee

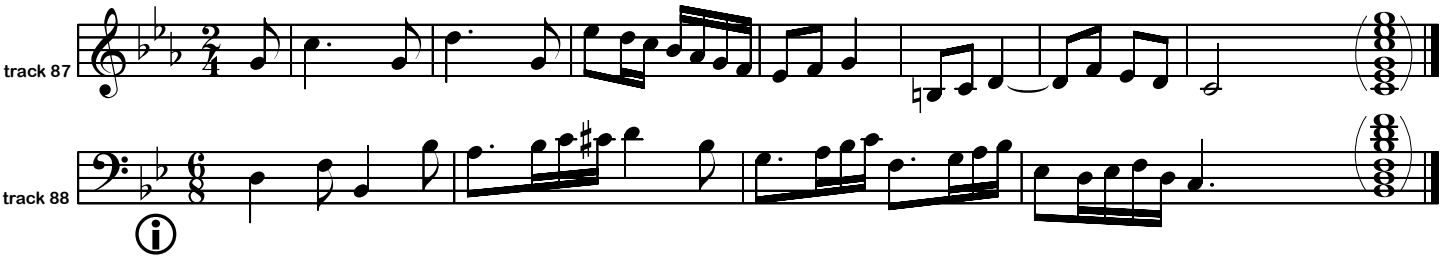

C Slotdrieklank

track 89: 6 verminderd

track 90: 6 Groot

D Ritmisch dictee

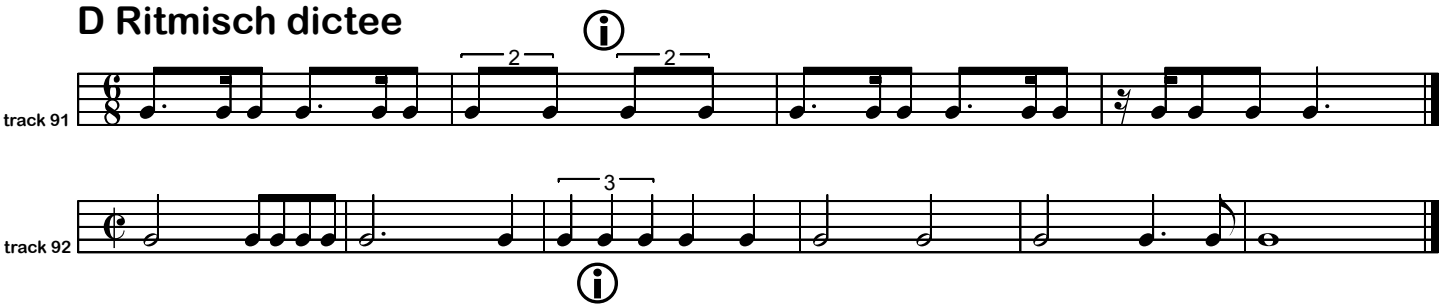

E Melodische afwijkingen

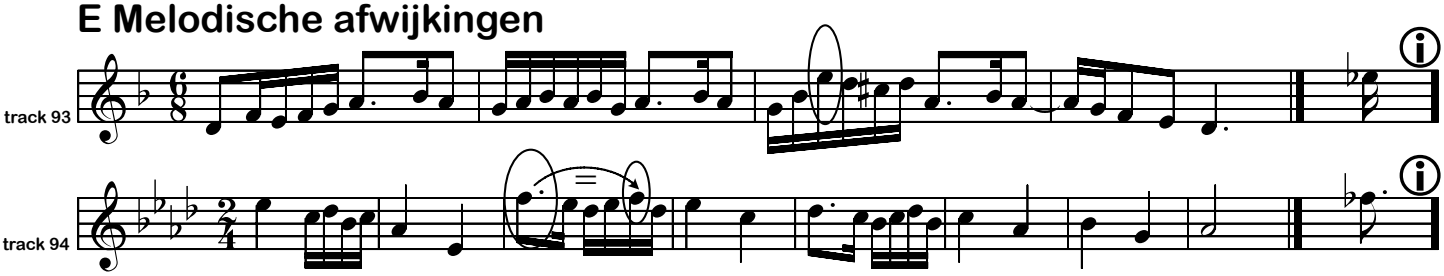

F Tweestemmig dictee

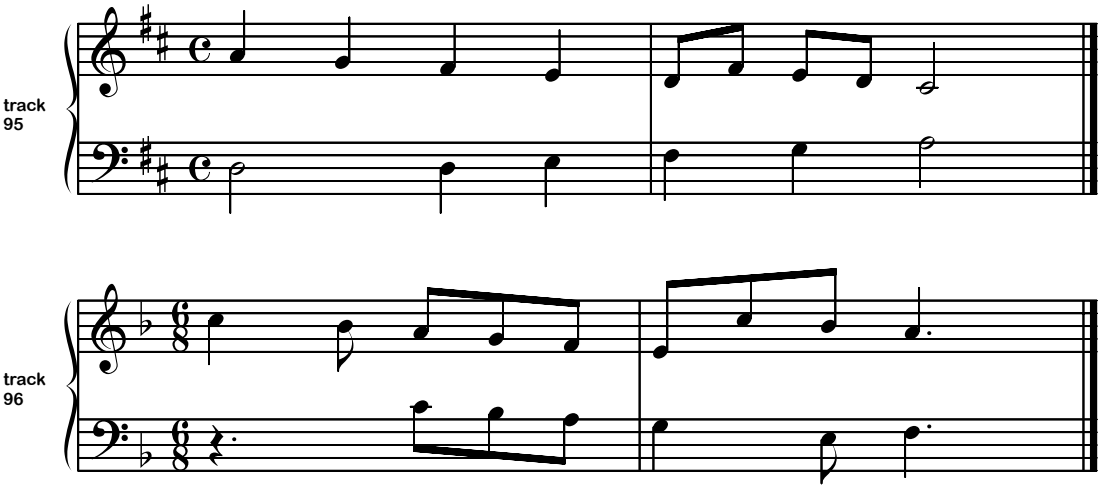

Opgaven examentraining

ⓘ De volgende tests zijn bedoeld als examentraining en hierbij dient de cd dus non-stop door te lopen. Het aantal keren luisteren en de tussenliggende tijdsduur zijn hierbij onderdeel van de training. Pas na de laatste track (track 11) dient de cd speler stop-gezet te worden. Dit is na ongeveer 20 minuten.

ⓘ

Test 1
Opgaven

A Toonfuncties (klinkt 2x)

track 1: .....

B Eenstemmig dictee (klinkt 3x)

track 2

track 3

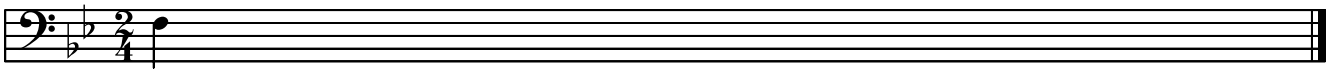

C Slotdrieklank (klinkt 2x)

track 4: .....

track 5: .....

D Ritmisch dictee (klinkt 3x)

track 6

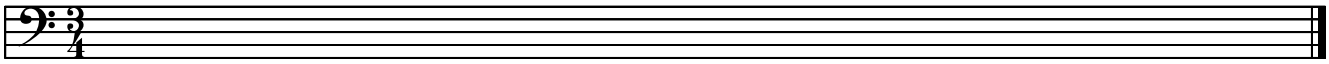

track 7

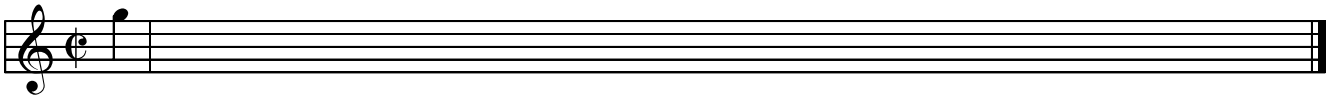

E Melodische afwijkingen (klinkt 2x)

track 8

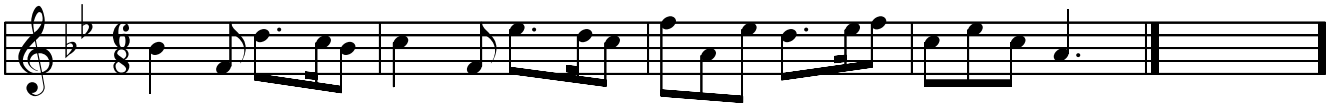

track 9

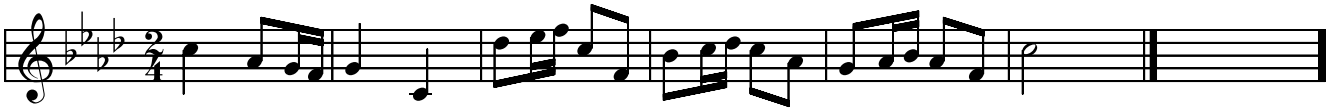

F Tweestemmig dictee (klinkt 3x)

track 10

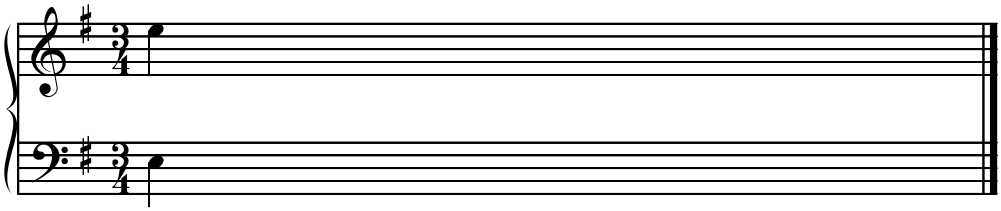

track 11

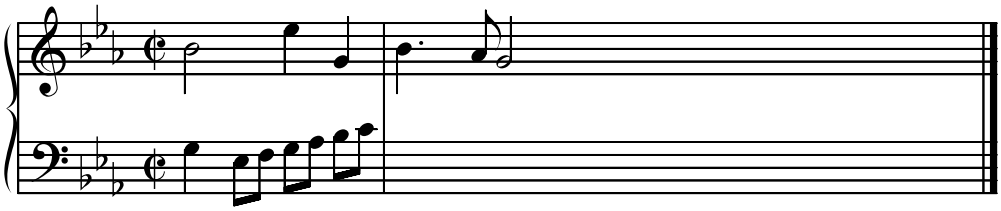

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ NB: de <u>begintoon</u> is gegeven, maar de voortekens niet.
-Stel vast wat de functie van de begintoon is binnen de toonsoort (Majeur/mineur?).
-Reken vervolgens aan de hand van de gegeven noot en z`n functie de toonsoort uit en vul de voortekens in. (Gegeven toonhoogte niet veranderen!)
-Noteer vervolgens de melodie.

Test 2
Opgaven

A Toonfuncties (klinkt 2x)

track 12: .....

B Eenstemmig dictee (klinkt 3x)

track 13

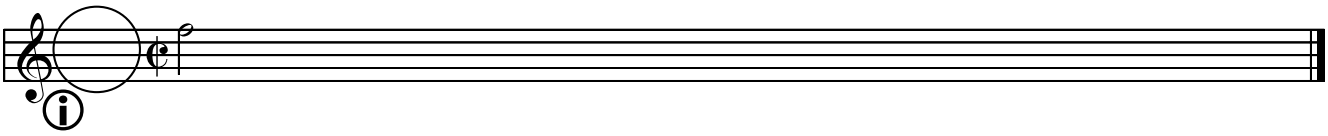

track 14

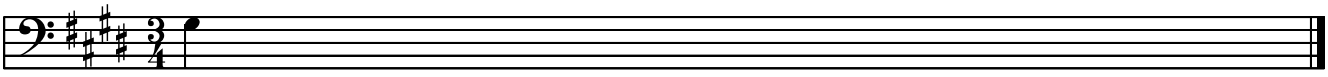

C Slotdrieklank (klinkt 2x)

track 15: .....

track 16: .....

D Ritmisch dictee (klinkt 3x)

track 17

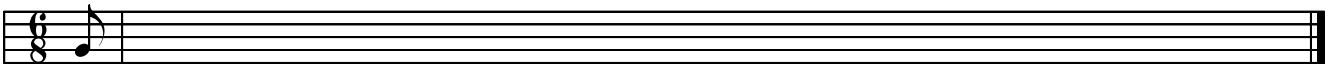

track 18

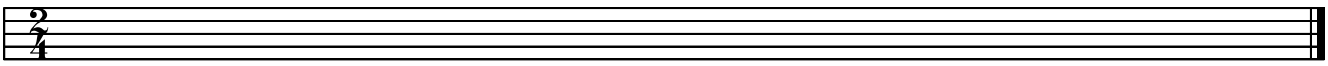

E Melodische afwijkingen (klinkt 2x)

track 19

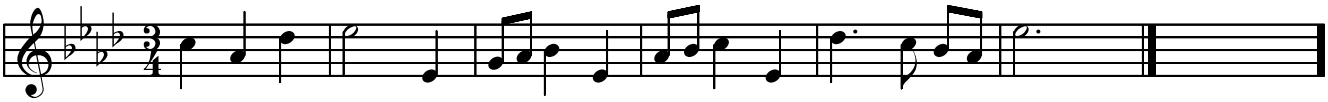

track 20

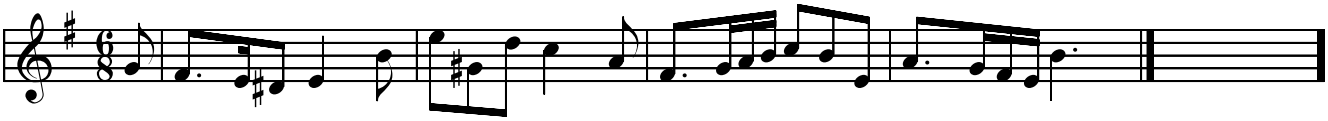

F Tweestemmig dictee (klinkt 3x)

track 21

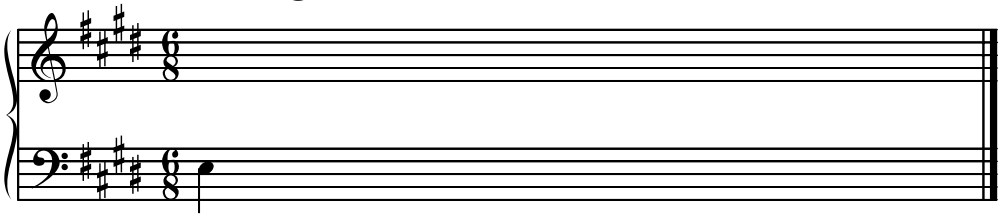

track 22

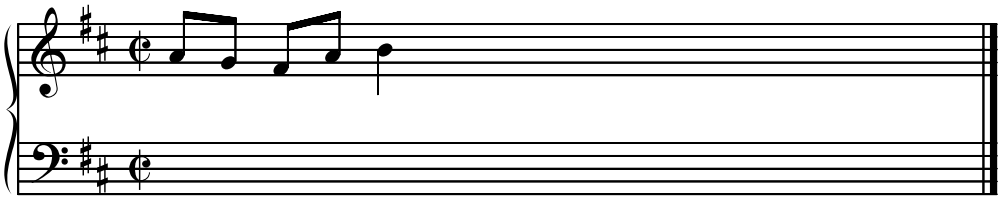

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ De onderstem begint met een hele maat rust.
De tweede maat begint met een g op de eerste tel.

Test 3
Opgaven

A Toonfuncties (klinkt 2x)

track 23: .....

B Eenstemmig dictee (klinkt 3x)

track 24

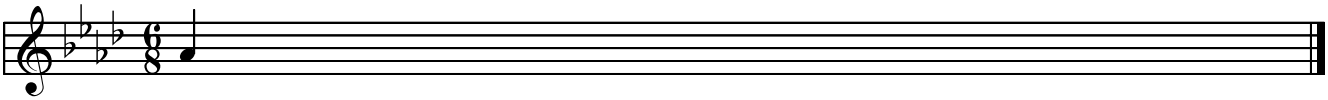

track 25

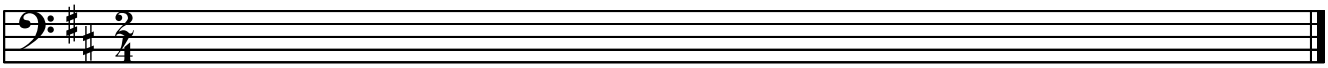

C Slotdrieklank (klinkt 2x)

track 26: .....

track 27: .....

D Ritmisch dictee (klinkt 3x)

track 28

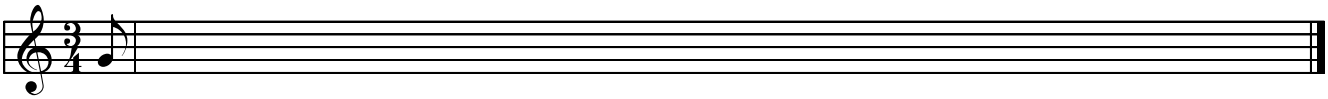

track 29

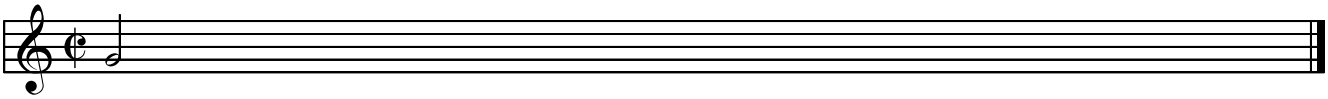

E Melodische afwijkingen (klinkt 2x)

track 30

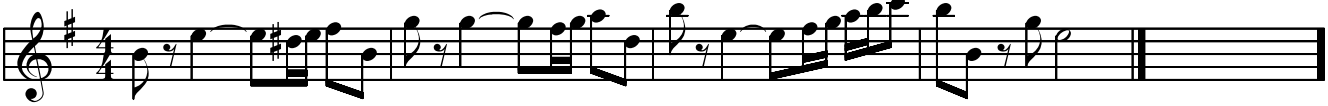

track 31

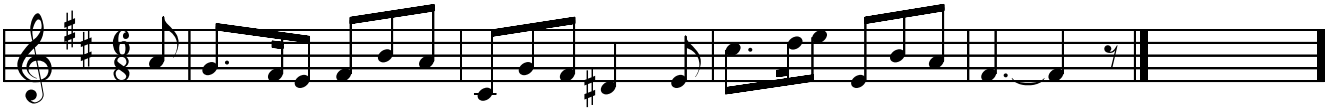

F Tweestemmig dictee (klinkt 3x)

track 32

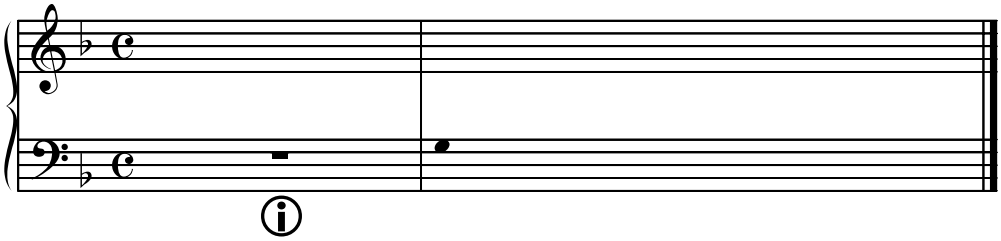

track 33

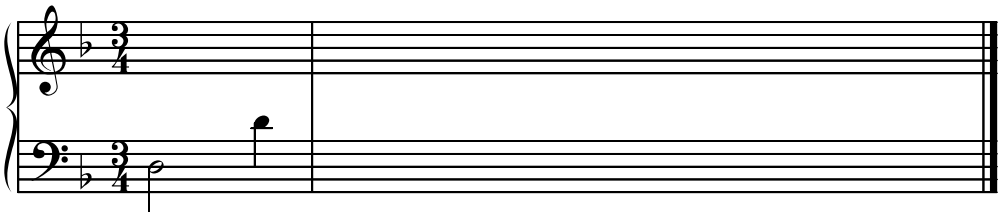

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ **NB: de <u>begintoon</u> is gegeven, maar de voortekens niet.**
-Stel vast wat de functie van de begintoon is binnen de toonsoort (Majeur/mineur?).
-Reken vervolgens aan de hand van de gegeven noot en z`n functie de toonsoort uit en vul de voortekens in. (Gegeven toonhoogte niet veranderen!)
-Noteer vervolgens de melodie.

ⓘ **Twee punten: een kwart *plus* de helft daarvan (een achtste) *plus* weer de helft daarvan (een zestiende).**
Een punt verlengt nl. met de helft van het <u>direct voorafgaande</u>.
(Zie ook pagina 24, track 7)

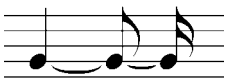

Test 4
Opgaven

A Toonfuncties (klinkt 2x)

track 34: .....

B Eenstemmig dictee (klinkt 3x)

track 35

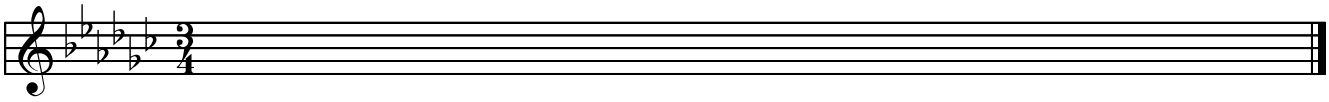

track 36

C Slotdrieklank (klinkt 2x)

track 37: .....

track 38: .....

D Ritmisch dictee (klinkt 3x)

track 39

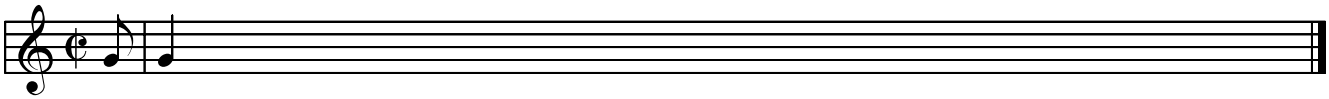

track 40

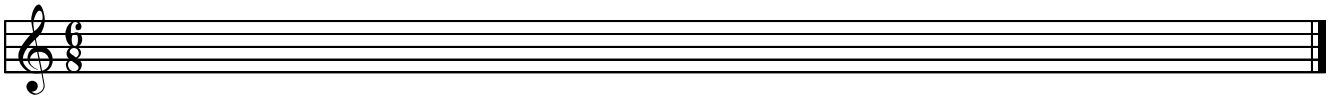

E Melodische afwijkingen (klinkt 2x)

track 41

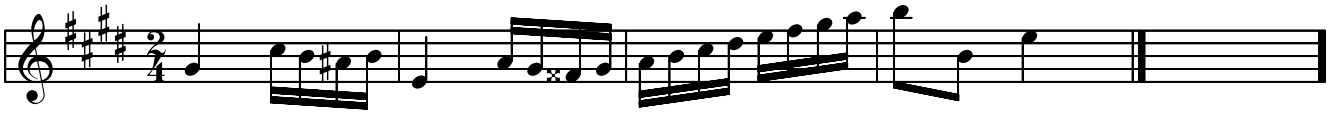

track 42

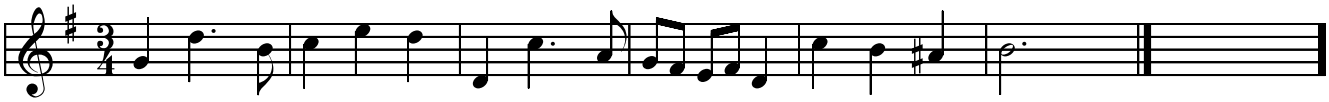

F Tweestemmig dictee (klinkt 3x)

track 43

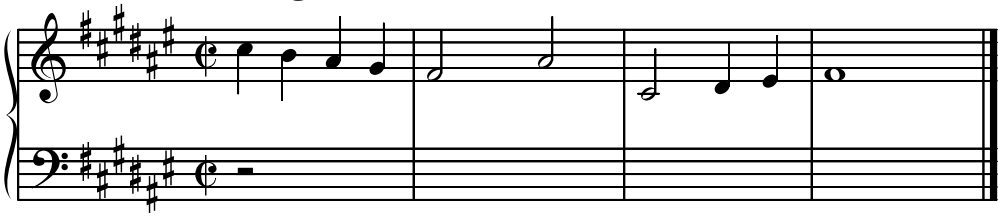

track 44

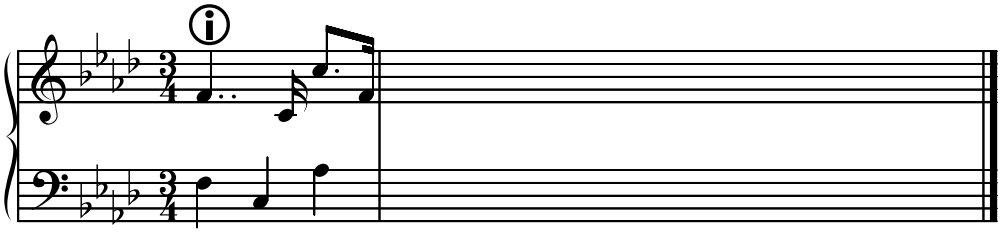

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

Antwoorden examentraining

ⓘ Maat 3: de eerste keer moet de 7e toon wel verhoogd worden, omdat hij een stijgende tendens heeft (leidtoon naar de grondtoon). Direct daarna echter begint een dalend gerichte toonladder ("melodisch dalend") en moet deze verhoging weer hersteld worden. (Zie ook pagina 28, track 28)

ⓘ In mineur dient de 7e toon d.m.v. een incidenteel voorteken verhoogd te worden telkens wanneer hij een stijgende tendens heeft (leidtoon).
(Zie ook pagina 26, track 16)

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **De cadens (opeenvolging van akkoorden aan het eind) die hier klinkt is IV-I.**
Dit wordt ook wel een "Plagale Cadens" genoemd.
(IV = vierde "trap"= akkoord in grondligging, gebouwd op de vierde toon. Romeinse cijfers geven "trappen" aan, gewone cijfers geven intervallen aan. De notatie met een 'hoedje' gebruiken we meestal voor 'zoveelste toon' in de toonladder.)

Test 1
Antwoorden

A Toonfuncties

track 1: ....$\hat{4}$.....

B Eenstemmig dictee

track 2

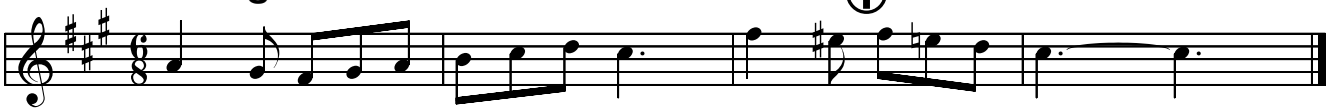

track 3

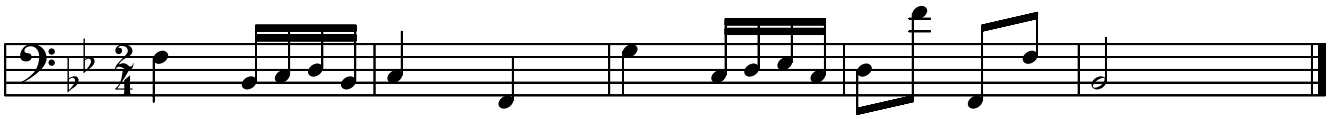

C Slotdrieklank

track 4: 6 verminderd

track 5: 6 Groot

D Ritmisch dictee

track 6

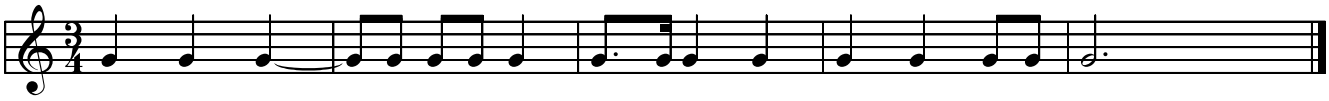

track 7

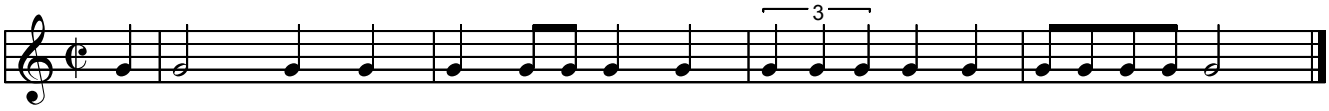

E Melodische afwijkingen

track 8

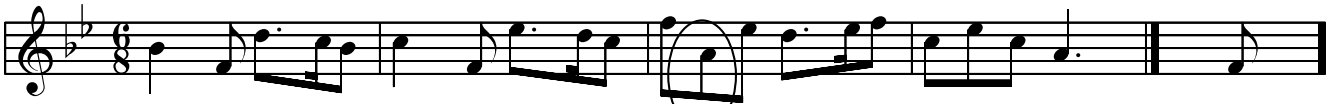

track 9

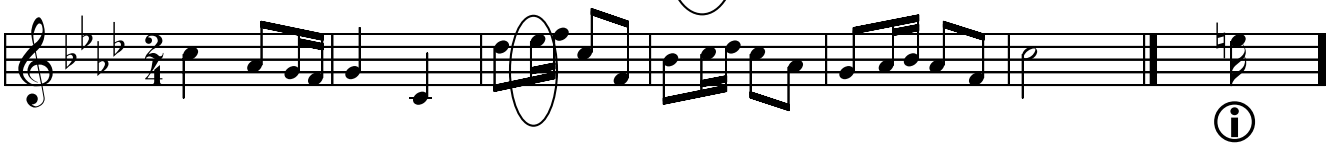

F Tweestemmig dictee

track 10

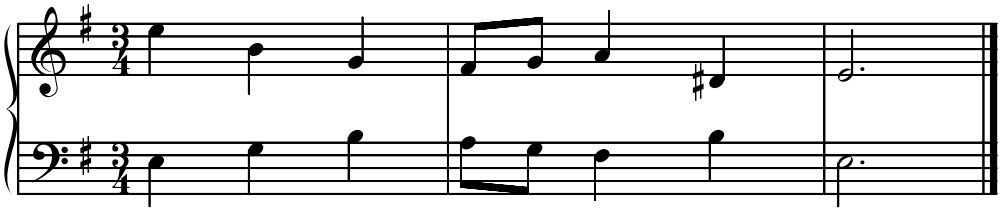

track 11

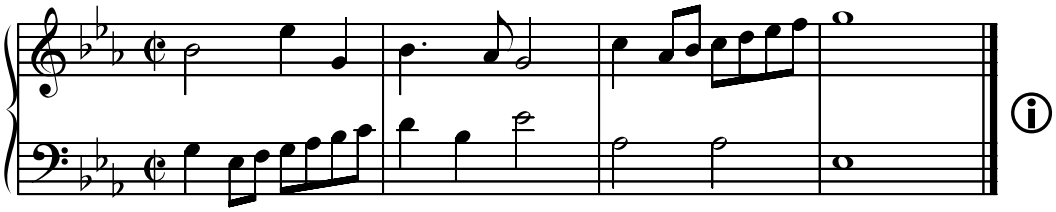

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ *Achtergrondinfo:* Dit fragment staat in Majeur. Toch klinkt er voorafgaande aan deze 5e toon een leidtoon van boven (een verlaagde 6e toon), zoals in de mineur ladder thuis hoort. "Moll-Dur" dus! (Zie ook pagina 36, track 76)

ⓘ **Als je bij het uitrekenen van de toonsoort op b klein bent uitgekomen (twee kruisen, waaronder de fis) dan heb je de gegeven noot f in een fis veranderd. De gegeven toonhoogte mag niet worden veranderd.**

ⓘ **Maat 3, 4 en 5: Let op de verschillen!**

ⓘ **De 4e toon heeft van nature een dalende tendens. In tegenstelling tot die natuurlijke richting blijkt hij hier een sterke stijgende tendens te hebben, als leidtoon omhoog naar de dominant (5e toon). Hij is dus verhoogd.**
Deze vorm van chromatiek ("vier-verhoogd") komt relatief vaak voor.

ⓘ *Achtergrondinfo*: De normale cadens (V-I) is hier vervangen door V-VI. (Beide in grondligging dus.)
Dit noemen we een "Bedrieglijk Slot". (Luister naar de onderstem!)

Test 2
Antwoorden

A Toonfuncties

track 12: ...$\hat{5}$.....

B Eenstemmig dictee

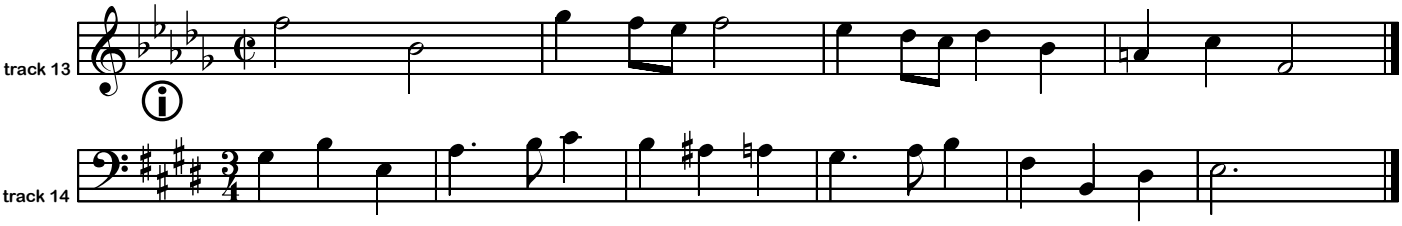

C Slotdrieklank

track 15: $\frac{5}{3}$ klein

track 16: $\frac{6}{4}$ Groot

D Ritmisch dictee

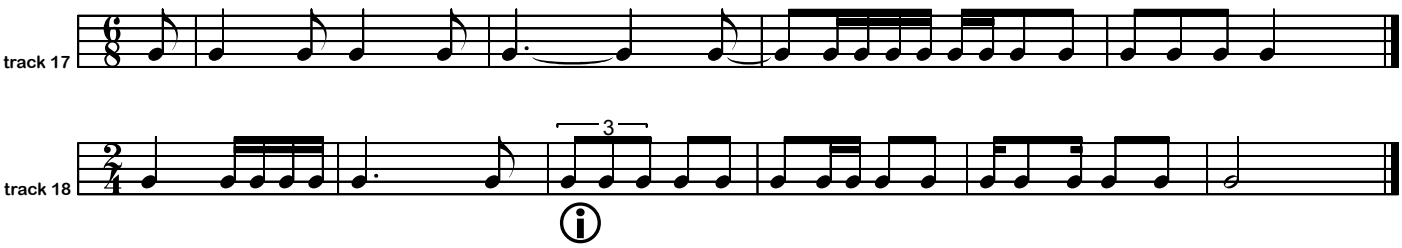

E Melodische afwijkingen

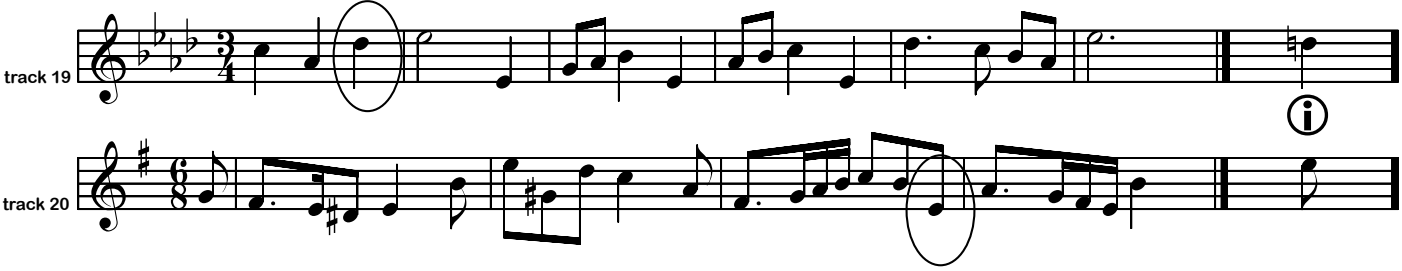

F Tweestemmig dictee

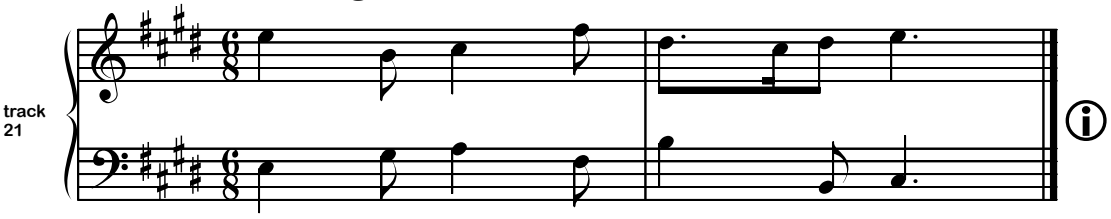

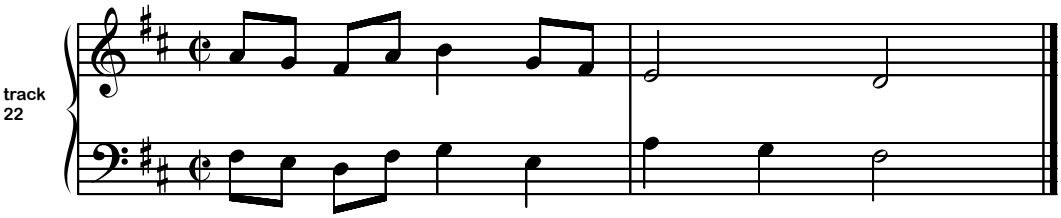

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ **2x “verhoogd vier”. (Zie pagina 54, track 19)**

ⓘ **Maat 5: “Melodisch stijgend”. (Zie ook pagina 28, track 28)**

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Bedrieglijk Slot. VI (zesde trap) in grondligging dus. (Zie ook pagina 54, track 21)**
Het fragment staat in mineur; de zesde trap in mineur is een Grote drieklank.

ⓘ **Bij de overmatige drieklank is enig harmonisch inzicht noodzakelijk om de ligging te bepalen; vandaar dat de ligging hier tussen haakjes staat en niet persé genoemd hoeft te worden.**
Achtergrondinfo: **Het betreft hier de V (bestaande uit de tonen 5-7-2) waarvan de 2e toon verhoogd is. Daardoor wordt dit akkoord overmatig. Het laddereigen akkoord -waar dit een alteratie (veranderde vorm) van is- ligt in grondligging.**

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Maat 3: De f vormt hier samen met de a en de c een grote drieklank op de verlaagde tweede toon: “Napels”. (Zie pagina 38, track 93)**

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Cadens naar V: “Half Slot”.**

Test 3
Antwoorden

A Toonfuncties

track 23: ....$\hat{2}$.....

B Eenstemmig dictee

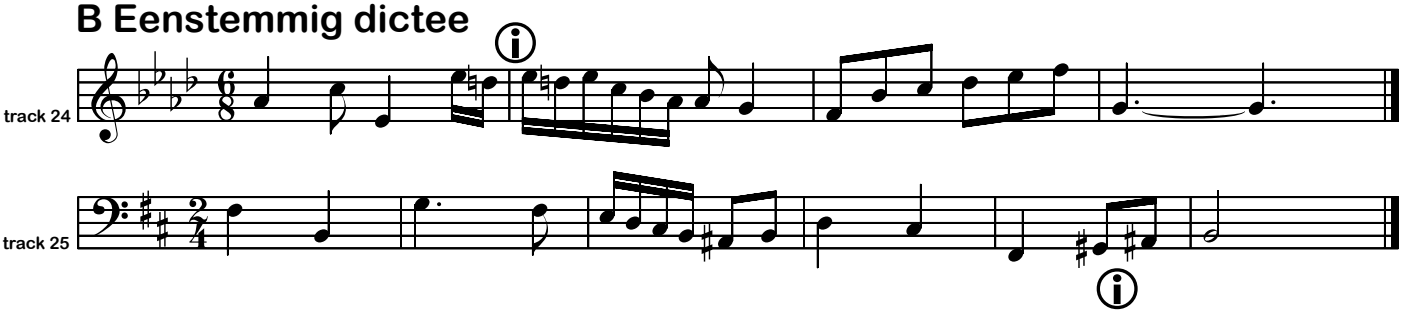

C Slotdrieklank

track 26: $\frac{5}{3}$ Groot

track 27: $\left(\frac{5}{3}\right)$ overmatig

D Ritmisch dictee

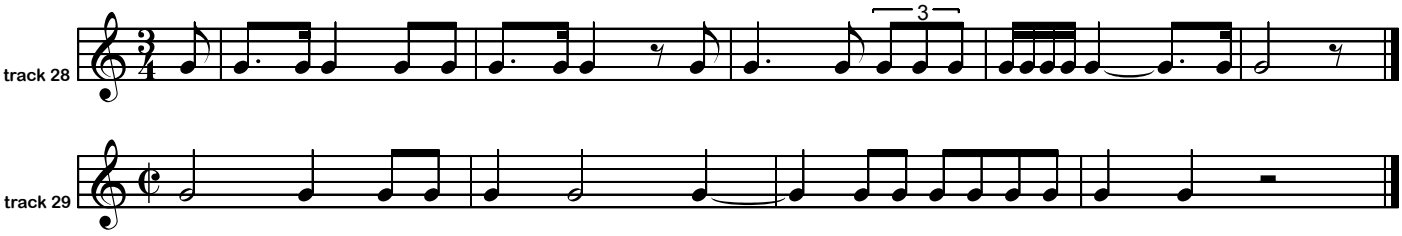

E Melodische afwijkingen

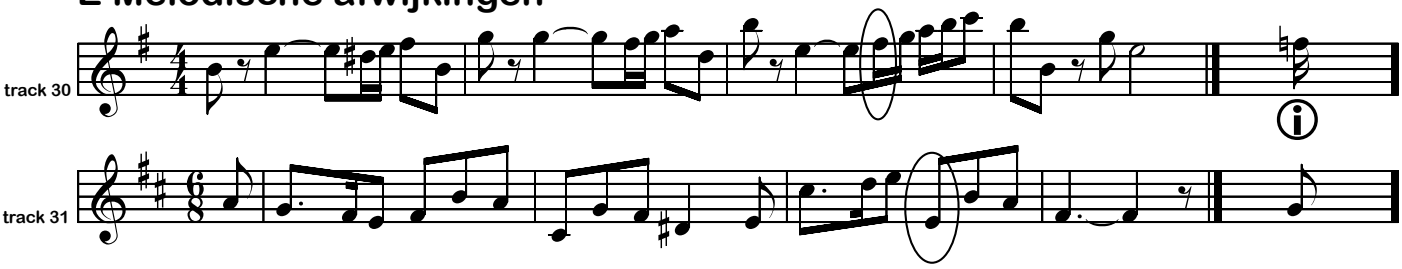

F Tweestemmig dictee

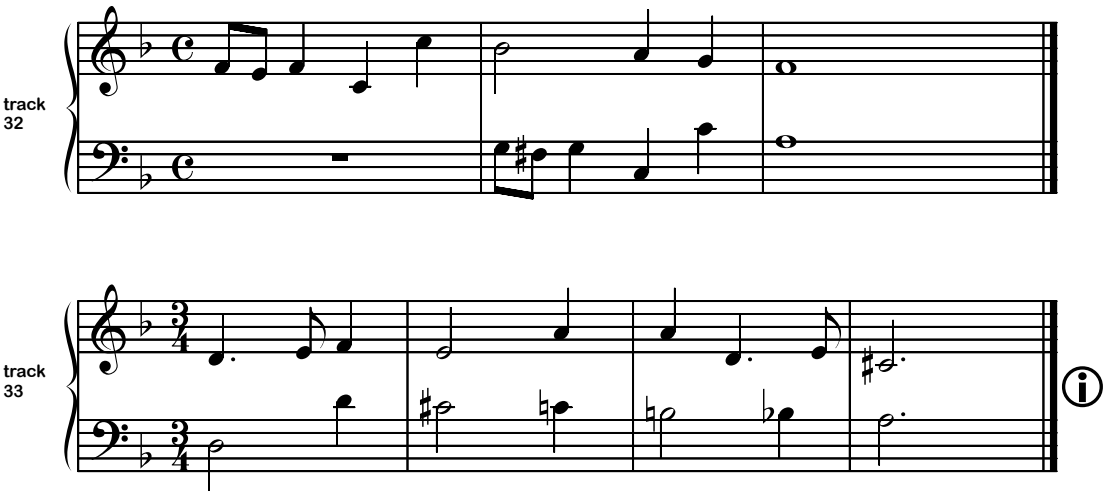

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Maat 3: fes: "Napels". De fes is hier de verlaagde 2e toon, die wil dalen naar de tonica es (1e toon). Aanvankelijk gaat de melodie met een drieklank omhoog, maar de fes komt aan het eind van de maat terug en krijgt dan alsnog zijn oplossing (es).**

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **Maat 3 zou je kunnen interpreteren als een "Hemiool".**
(De tijdelijke suggestie van een andere maatsoort.)
De 'achtstepunt-zestiende' figuurtjes doen nl. enigszins denken aan een driekwartsmaat.
De notatie in drie groepjes van een kwart, zoals hiernaast afgebeeld, is daarom ook verdedigbaar.

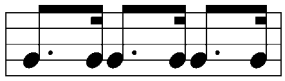

ⓘ ***Achtergrondinfo:*** **"Moll-Dur"! (De es is hier de verlaagde 6e toon.) (Zie ook pagina 35, track 76)**

ⓘ ***Achtergrondinfo***: **"Bedrieglijk Slot".**
(Zie ook pagina 54, track 21)

Test 4
Antwoorden

A Toonfuncties

track 34: ....$\hat{7}$.....

B Eenstemmig dictee

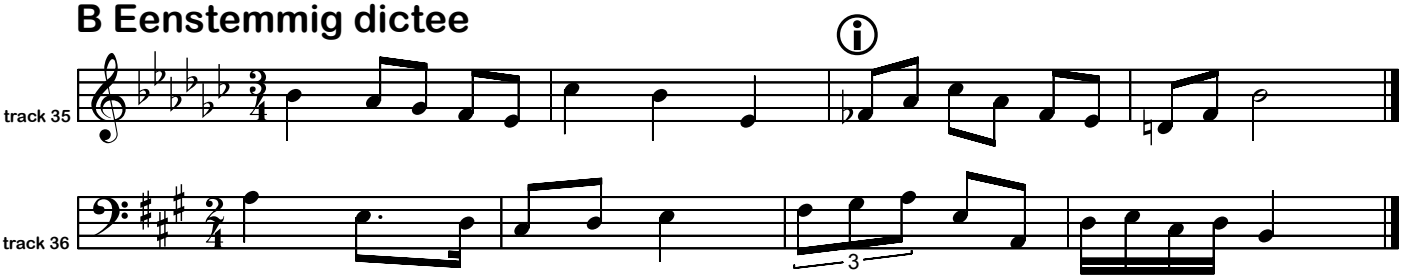

C Slotdrieklank

track 37: $\overset{6}{4}$ verminderd

track 38: 6 klein

D Ritmisch dictee

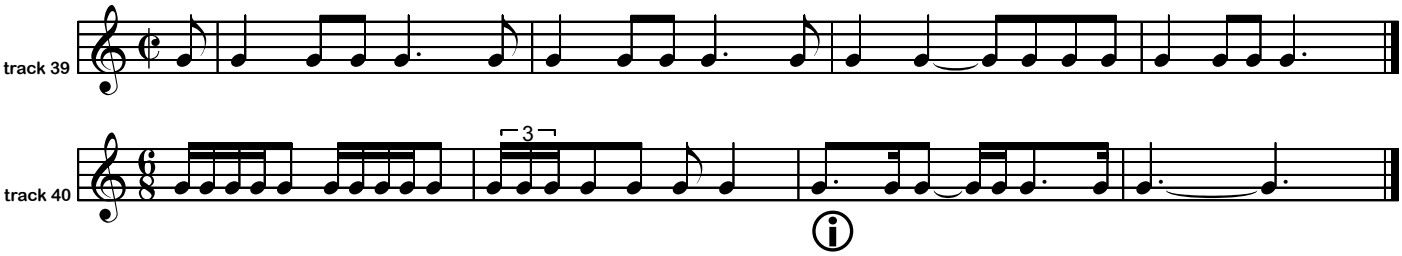

E Melodische afwijkingen

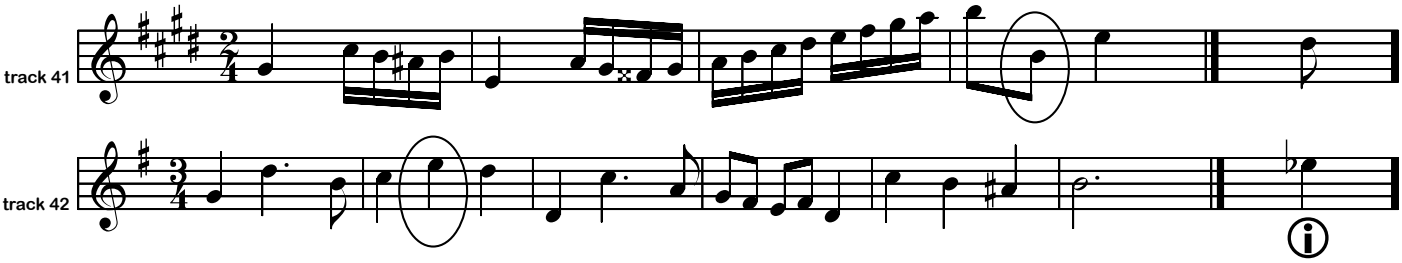

F Tweestemmig dictee

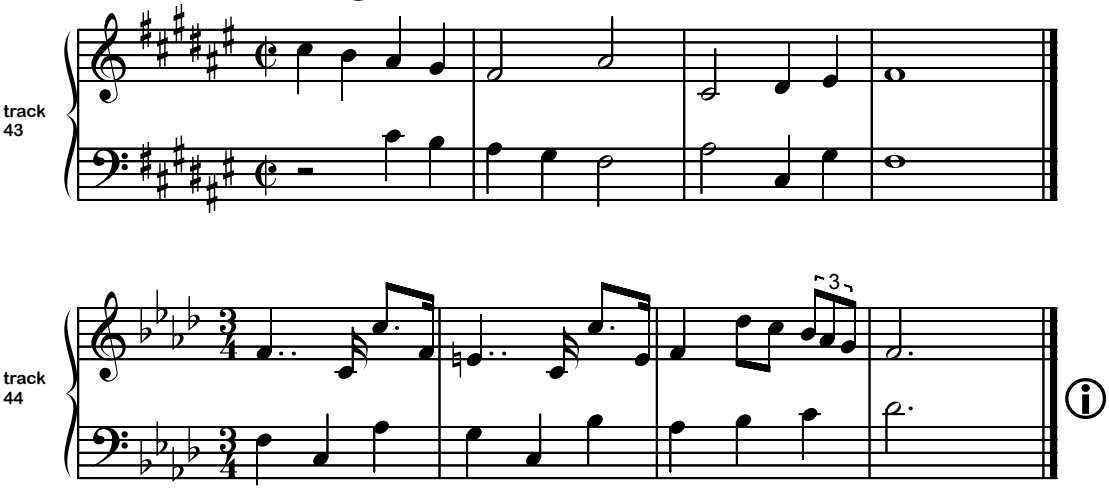

non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop non stop